

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Hercegovačko-neretvanski kanton-županija
SLUŽBA CIVILNE ZAŠTITE I VATROGASTVA

PROGRAM RAZVOJA
ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD
PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U GRADU MOSTARU
ZA RAZDOBLJE OD 2022.-2028. GODINE

Mostar, travanj 2022. godine

NARUČITELJ: GRAD MOSTAR

Hrvatskih branitelja br. 2, Mostar

IZVRŠITELJ: „TEHNOZAŠTITA“ d.o.o. MOSTAR

Biskupa Čule bb, Mostar

**Zaposlenici poduzeća Tehnozaštita d.o.o. Mostar koji su učestvovali u izradbi
Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od
prirodnih i drugih nesreća u Gradu Mostaru:**

- 1.Mr.sc.Radoslav Udovičić, d.i.g., voditelj izrade programa
- 2.Zdravko Džeba, d.i.s., suradnik
- 3.Marin Udovičić, mr.s., suradnik
- 4.Davor Škarica, d.i.e., suradnik
- 5.Anđela Pažin, mr.k., suradnik
- 6.Selma Mrgan d.i.g., suradnik
- 7.Ante Ćorić, inž. sig. i zaštite, suradnik

**PROJEKT: PROGRAM RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I
MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA
U GRADU MOSTARU ZA RAZDOBLJE OD 2022.-2028. GODINE**

UGOVOR: 02 - 11 / 22 - 3

Sadržaj

I - POLITIKA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U GRADU MOSTARU.....	5
1. Vizija razvoja.....	5
2. Ciljevi razvoja.....	5
3. Misija.....	6
4. Temeljni principi i opredjeljenja.....	7
5. Područje razvoja sustava zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva.....	8
6. Nosioci provedbe politika razvoja.....	13
7. Financiranje Programa razvoja.....	14
II - POSEBNI DOKUMENTI O SADAŠNJEM STANJU RAZVOJA SUSTAVA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA.....	15
1. ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI GRADA MOSTARA.....	15
III- PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA KOJE ĆE SE PROVODITI.....	18
1.1. Prevenirna mjera i aktivnosti.....	18
1.2. Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara.....	18
1.3. Potres.....	19
1.4. Poplave i spašavanje na vodi i pod vodom.....	20
1.5. Suša.....	20
1.6. Visoki snijeg i snježni nanosi.....	21
1.7. Tuča (grad, led).....	21
1.8. Oluja i mraz.....	22
1.9. Masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti.....	22
1.10. Požari.....	24
1.11. Rušenje i prelijevanje brana na akumulacijama.....	25
1.12. Eksplozije plinova i drugih opasnih materijala.....	26
1.13. Radioaktivno i drugo onečišćenje zraka, vode i tla.....	26
1.14. Mine i neeksplozivna ubojna sredstva (NUS).....	27

IV-STANJE ORGANIZIRANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSTIGNUTA RAZINA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA.....	28
1. Pregled popune Stožera civilne zaštite.....	30
2. Pregled popune pripadnika civilne zaštite u pravnim osobama	31
V – SMJERNICE ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA CIVILNE ZAŠTITE, ODNOSNO SNAGA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA	32
1. Organiziranje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje	32
2. Organizacija civilne zaštite	33
3. Opremanje.....	37
4. Načini ostvarivanja zaštite i spašavanja	37
VI- STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA ZAŠTITE OD POŽARA I VATROGASTVA SA AKCIONIM PLANOVIMA NJIHOVE REALIZACIJE	38
1. Općenito o strateškim pravcima	38
2. Akcijski plan	38
3. Konkretni strateški pravci sa akcionim planovima	39
3.1. Strateški pravac - Izgradnja i jačanje sustava zaštite i spašavanja sa posebnim osvrtom na opremanje i obuku snaga zaštite i spašavanja.....	39
3.2. Strateški pravac - Program razvoja zaštite od požara	44
3.3. Strateški pravac – Izgradnja i jačanje vatrogasne djelatnosti kao jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja	51
VII-PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINANCIRANJA	55
1. Financiranje Programa razvoja.....	55
1.1. Planiranje financijskih sredstava za financiranje zaštite i spašavanja.....	56
1.2. Planiranje financijskih sredstava za vatrogasnu djelatnost.....	58
VIII-ZADACI I NAČIN REALIZACIJE ZADATAKA UTVRĐENIH U PROGRAMU	59
RAZVOJ ZIS VIŠE RAZINE I STRATEGIJE RAZVOJA GRADA MOSTARA.....	59
IX - ZAVRŠNI DIO.....	63

I - POLITIKA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA LJUDI I MATERIJALNIH DOBARA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA U GRADU MOSTARU

Politikom razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i zaštite od požara i vatrogastva u Gradu Mostaru utvrđuje se politika, vizija, ciljevi, temeljna načela i opredjeljenja i područje razvoja, te strateški pravci razvoja zaštite i spašavanja, koji su utemeljeni na viziji i ciljevima određenim u Programu razvoja, a razrađenim u akcijskim planovima koji se odnose na oblasti koje čine sustav zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća u Gradu Mostaru.

Prema tome, Program razvoja jeste okvirni i temeljni dokument kojim se omogućava donošenje i provođenje zakona, provedbenih i drugih akata, odlučuje o temeljnim principima i opredjeljenjima, područjima razvoja, akcijskim planovima i prioritetima na razini Županije i Grada.

1. Vizija razvoja

Uspostaviti sustav zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva, koji će štititi i spašavati život i zdravlje ljudi i materijalna dobra od prirodnih i drugih nesreća, sa snažno razvijenim i efikasnim područjem prevencije, odnosno upravljanja i smanjenja rizika od prirodnih i drugih nesreća, kao i razvijenim kapacitetima odgovora na prirodnu i drugu nesreću, što podrazumijeva i razvijanje kapaciteta za efikasno rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

Polazni temelj za izradu Programa razvoja je analiza postojeće situacije i ključnih problema sustava zaštite i spašavanja, a koja se odnosi i na zaštitu od požara i vatrogastvo kao dio tog sustava. Na ovaj način bi se utvrdili budući ciljevi razvoja zaštite i spašavanja, zaštite od požara i vatrogastva, povezujući sadašnjost i budućnost u pravcu ostvarivanja postavljenih ciljeva.

2. Ciljevi razvoja

Ciljevi razvoja podrazumijevaju mjere i aktivnosti na smanjenju smrtnosti ljudi, broj osoba zahvaćenih katastrofama, izravnih ekonomskih gubitaka, štete na kritičnoj infrastrukturi, kao i povećanju dostupnosti sustavima ranog upozoravanja. Ciljevi razvoja za period 2022.-2028. godina su:

- Uspostavljanje sustava zaštite i spašavanja koji će biti u stanju djelovati i odgovoriti na sve potencijalne opasnosti, na način da cjelovito, dugoročno i u najvećoj mjeri zadovolji potrebe Grada Mostara i njegovih građana, na smanjenju utjecaja prirodnih i drugih nesreća na život i zdravlje ljudi, materijalna dobra i okoliša.

- Organizirati i izgraditi djelotvoran sustav zaštite od požara koji je usmjeren posebno na povećanje stupnja prevencije.
- Utemeljene Službe zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u 11 pravnih osoba, opremiti i integrirati u jedinstven sustav.
- Služba civilne zaštite Grada kao utemeljitelj službi zaštite i spašavanja dužna je da se stara o njihovoj kadrovskoj popuni, da osigura potrebnu opremu i tehnička sredstva za rad, da vrši obuku i osposobljavanje kadrova tih službi i da osigura sve druge potrebe za vršenje poslova iz nadležnosti tih službi.
- Tamo gdje ne postoje uvjeti za utemeljenje službi zaštite i spašavanja, potrebno je utemeljiti jedinice civilne zaštite specijalizirane namjene.
- Vatrogasnu djelatnost koja obuhvata aktivnosti na gašenju požara i spašavanju ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom i eksplozijom, pružanju tehničke pomoći u nezgodama i opasnostima izazvanim prirodnim i drugim nesrećama, učešće u provođenju preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija, kao i obavljanju drugih poslova vezanih za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara, potrebno opremiti i kadrovski popuniti sukladno Pravilnicima i Uredbama iz ove oblasti.

Pored prethodno iznijetih elemenata vizije razvoja, a uvažavajući naučene lekcije i iskustva u proteklom periodu, te pojave, događaje i trendove koji imaju ili mogu imati utjecaj na organizaciju i funkcioniranje sustava zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara, u Programu razvoja za period trajanja ovog Programa postavljaju se sljedeći strateški ciljevi/pravci:

Strateški pravac – Izgradnja i jačanje sustava zaštite i spašavanja sa posebnim osvrtom na opremanje i obuku snaga zaštite i spašavanja

Strateški pravac - Program razvoja zaštite od požara

Strateški pravac – Izgradnja i jačanje vatrogasne djelatnosti kao dijela jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja

Očekivani ishodi ovako postavljenih Strateških ciljeva, ogledaju se u znatnom smanjenju rizika od katastrofa i gubitaka života, egzistencije i zdravlja, kao i gospodarske, tjelesne, socijalne, kulturne i ekološke imovine osoba, gospodarskih društava, zajednica i zemlje.

3. Misija

Služba za civilnu zaštitu i vatrogastvo Grada Mostara u suradnji sa drugim tijelima uprave u Gradu i Županiji provodi aktivnosti zaštite i spašavanja sukladno s međunarodnim standardima kako bi se svaki građanin osjećao sigurnim, a njegova imovina i vrijednosti cjelokupnog društva zaštićene.

Misija, Službe za civilnu zaštitu i vatrogastvo, je organiziranje upravnih i operativno stručnih kapaciteta (stožera civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja, povjerenika, postrojbi civilne zaštite i vatrogastva) na razini Grada u integriran i efikasan sustav zaštite i spašavanja, kako bi se adekvatno i pravodobno upravljalo rizicima od katastrofa, odnosno razvijali kapaciteti za

postizanje pripravnosti/spremnosti za uspješan odgovor na prirodne i druge nesreće koje su utvrđene u Procjeni ugroženosti Grada od prirodnih i drugih nesreća.

Procjeni ugroženosti Grada Mostara od prirodnih i drugih nesreća, donio je Gradonačelnik na prijedlog Službe CZ i vatrogastva ,svojom Odlukom broj:02-46-2041/06. Donesena je nova Procjena ugroženosti u ožujku 2022.godine koja je ažurirana i dopunjena ovisno s nastalim promjenama koje bitno utiču na oblast zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nepogoda.

Za vrijeme izrade ovog Programa razvoja, usvojena je Procjena ugroženosti od požara Grada Mostara .

Procjene ugroženosti su strateške podloge za ukupno kreiranje sustavnih rješenja u Gradu kojima će se osigurati:

- smanjenje rizika od prirodnih i drugih nesreća, odnosno izbjeći ili ublažiti posljedice prirodnih i drugih nesreća na život i zdravlje ljudi i materijalna dobra,
- razvoj odgovarajućih kapaciteta za provođenje potrebnih mjera i aktivnosti pripravnosti/ spremnosti u cilju što efikasnijeg odgovora na prirodnu i drugu nesreću (pomoć i oporavak),
- povećanje otpornosti zajednice/društva na utjecaj prirodne i druge nesreće u cjelini.

Sukladno s navedenim, Procjena ugroženosti je temelj za izradu posebnih programa i projekata razvoja zaštite i spašavanja s ciljem stvaranja uvjeta za smanjenje ranjivosti i izloženosti ljudi i svih kategorija društvenih vrijednosti utjecajima prirodnih i drugih nesreća, kao i izgradnju i razvijanje potrebnih kapaciteta (sustava ranog upozoravanja, materijalno-tehničko opremanje operativnih snaga zaštite i spašavanja, stručno osposobljavanje snaga zaštite i spašavanja i stožera civilne zaštite, edukacija mladih ljudi, razvijanje svjesnosti o kulturi zaštite i spašavanja građana i drugo) kojima će se ići u pravcu smanjivanja rizika od prirodnih i drugih nesreća.

Služba za civilnu zaštitu i vatrogastvo će, shodno utvrđenim ovlaštenjima u Zakonu o zaštiti i spašavanju od prirodnih i drugih nesreća, Zakonu o zaštiti od požara i vatrogastva i drugim podzakonskim aktima, pratiti i koordinirati realizaciju ovih aktivnosti i o tome redovno informirati Gradonačelnika i predlagati naredne mjere i aktivnosti.

4. Temeljni principi i opredjeljenja

Svi oblici zaštite i spašavanja, uključujući i zaštitu od požara i vatrogastva, moraju se provoditi sukladno s principima međunarodnog humanitarnog prava i međunarodnog prava o zaštiti ljudi, životinja, kulturnih dobara i okoliša od opasnih utjecaja prirodnih i drugih nesreća, te opasnih utjecaja od nesreća uzrokovanim požarom, a sve sukladno s preuzetim međunarodnim obvezama:

- Ženevskom konvencijom o zaštiti žrtava međunarodnih oružanih sukoba iz 1949. godine, kao i Dopunskim protokolom o Ženevskim konvencijama iz 1977. godine,
- Konvencijom o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba iz 1954. godine,
- Drugim protokolom o zaštiti kulturnih dobara u slučaju oružanih sukoba iz 1999. godine,

- Konvencijom o zabrani uporabe sredstava za promjenu okoline u vojne i druge neprijateljske svrhe iz 1976. godine,
- Dopunskim protokolom ženevskih konvencija i preporuka u svijetu prihvaćene Rezolucije 46/182 iz 1991. godine o jačanju i koordinaciji humanitarne pomoći UN koja uključuje glavne principe provođenja humanitarne pomoći UN i zemalja članica i preporuke u provođenju specifičnih mjera prevencije i pripravnosti za brz i koordiniran odgovor u prirodnim i drugim nesrećama, kao i
- Neobavezujućih preporuka iz Osla, koje obuhvaćaju principe, mehanizme i procedure koje se odnose na djelovanje vojno-civilnih snaga u mirnodopskim prirodnim i drugim nesrećama i
- Principima proisteklim iz Zakona o zaštiti i spašavanju, Zakona o zaštiti od požara i drugim propisima iz ove oblasti.

5. Područje razvoja sustava zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva

- Prevencija od prirodnih i drugih nesreća i ublažavanje kao dio područja prevencije;
- Pripravnost/spremnost za odgovor na prirodne i druge nesreće;
- Odgovor/ pomoć;
- Oporavak.

5.1. Faza smanjenja rizika koji prethodi prirodnoj ili drugoj nesreći

Prevencija od prirodnih i drugih nesreća

Prevencija kao razvojno područje zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva jeste središnja točka aktivnosti nositelja planiranja (institucija javne vlasti, pravnih osoba i građana) u pripremama društvene zajednice za odgovor na izazove prirodnih i drugih nesreća. Cilj prevencije od prirodnih i drugih nesreća u djelokrugu rada i odgovornosti svih nosilaca planiranja je sprječavanje, onemogućavanje i smanjenje rizika i izvora ugrožavanja, te sprječavanje i ublažavanje posljedica po život i zdravlje ljudi i materijalnih dobara od tih nesreća.

Nadležna tijela uprave u Gradu, dužni su sukladno s vrstom djelatnosti koju obavljaju i procesom rada planirati i provoditi prevenciju od prirodnih i drugih nesreća jednako kao i građani, strukovna udruženja građana, organizacije civilnog društva i druge organizacije sukladno sa njihovom djelatnosti, zakonima i podzakonskim propisima donesenim na temelju zakona.

Provođenje preventivnih mjera, u skladu sa zaključcima iz Procjene ugroženosti, naročito je važno u oblasti:

- planiranja prostornog razvoja, graditeljstva i urbanizma, izrada dokumenata prostornog uređenja Grada, prostornog plana, prostorni plan područja posebnih obilježja, zaštita od potresa, rušenja, odrona, klizanja i slijeganja tla;

- zaštite zdravlja ljudi (epidemije);
- zaštite okoliša, šuma i voda, bilja i biljnih proizvoda, upravljanje otpadom, biljne bolesti i štetočine, zaštita prirodnog i kulturno povijesnog naslijeđa od požara, poplave, prelijevanje brana na akumulacijama, protugradna zaštita, oluja i mraz;
- energije i industrije (eksplozije plinova i opasnih materija, industrijskih i drugih nesreća);
- zaštite od požara i vatrogastva (zaštita šuma od požara, zaštita od tehničko-tehnoloških eksplozija i dr.);
- zaštite životinja i namirnica životinjskog porijekla (epizootije, zoonoze);
- radijacijske, kemijske i biološke zaštite (radijacijsko i drugo onečišćenje zraka, vode i tla);
- prometa i komunikacija u cestovnom, željezničkom i zračnom prometu .

Ublažavanje

Učinci prirodne i druge nesreće proizvode direktne i indirektno posljedice za život i zdravlje ljude, materijalna dobra i okoliš (društvenu zajednicu), zaustavljanje jednih ne znači da druge neće nastaviti štetno djelovati. Štetni utjecaji opasnosti često se ne mogu spriječiti u potpunosti, ali njihova razmjera ili ozbiljnost može se znatno umanjiti ili ograničiti različitim aktivnostima.

Mjere ublažavanja uključuju inženjerske tehnike i gradnju otpornu na opasnosti, kao i unaprjeđenje politika zaštite okoliša i svijesti javnosti.

Područje ublažavanja u suštini predstavlja, nastavak pojačane prevencije primjenom konkretnih mjera i aktivnosti, koje se dijele na: strukturalne i nestrukturalne mjere.

- Strukturalne mjere su sve fizičke konstrukcije namijenjene smanjenju ili izbjegavanju mogućih utjecaja opasnosti, ili primjena inženjerskih tehnika da bi se dobile izdržljive strukture ili sustavi otporni na opasnosti.
- Nestrukturalne mjere su sve mjere koje ne podrazumijevaju fizičku izgradnju, a koje koriste znanje, praksu ili dogovor na temu smanjenja rizika i utjecaja, posebno u formi politika i zakona, podizanja svijesti javnosti, obuke i edukacije.

Strukturalne mjere ublažavanja izravno su u funkciji efikasne zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara i zaštite od požara i vatrogastva i razvijaju se na temelju:

- odgovarajućeg prostornog planiranja,
- procjene fizičkih sila koje mogu nastati potencijalnim opasnostima od prirodnih nesreća,
- planiranja i analize mjera da bi se odoljelo takvim fizičkim silama,
- gradnja sa odgovarajućom kontrolom i nadzorom.

Uobičajene **nestrukturalne mjere** ublažavanja su:

- razvoj zakonskog okvira,
- financijski poticaji usmjereni na promoviranje strukturalnih mjera ili ublažavanja,
- tehnička pomoć, olakšice pri osiguranju imovine i osoba, porezne olakšice itd.,

- obuka i obrazovanje,
- izgradnja i razvoj upravnih i stručnih institucija,
- instaliranje sustava za operativne centre civilne zaštite,
- svjesnost javnosti.

Javna i privatna ulaganja u prevenciju i smanjenje rizika od katastrofa kroz strukturalne i nestrukturalne mjere su od presudnog značaja za poboljšanje gospodarske, društvene, znanstvene i kulturne otpornosti osoba, zajednica i njihove imovine, kao i okoliša.

5.2. Pripravnost / spremnost za odgovor na prirodne i druge nesreće

U odnosu na probleme upravljanja prirodnim i drugim nesrećama u svim fazama, područje razvoja pripravnosti/spremnosti države ili društvene zajednice međusobno je uvjetovano postizanjem stanja boljeg od prethodnog ili zatečenog u odnosu na probleme upravljanja prirodnim i drugim nesrećama u svim fazama. Faze upravljanja u prirodnim i drugim nesrećama u principu trebaju biti poistovječene razvojnim područjima zaštite i spašavanja kako bi se osigurala efikasnost sustava zaštite i spašavanja.

Razvoj područja pripravnosti temelji se na planskom pristupu kojim se povezuju svi aspekti zakonskih područja rada nositelja planiranja, naročito vlada, ministarstava i drugih tijela uprave u postizanju pretpostavki za upravljanje u situacijama prirodnih i drugih nesreća.

Prirodne i druge nesreće, bez obzira na stupanj razvijenosti sustava zaštite i spašavanja, skoro redovno iznenade nositelje planiranja u državi i društvu i uvijek su kompliciranije nego što se to predvidi u procjenama ugroženosti.

Razvojno usmjerenje pripravnosti/spremnosti treba fokusirati na najosjetljivije komponente i to na:

- Organizaciju i planiranje, koji sadrže jasnu i sveobuhvatnu politiku u zaštiti i spašavanju, odgovarajuće kvalitetne i održive propise o prirodnim i drugim nesrećama i kvalitetna doktrinarna dokumenta po mjerama zaštite i spašavanja, obučavanje i osposobljavanje, jasnu i funkcionalnu organizacijsku strukturu snaga, strukturu upravljanja u situacijama prirodnih i drugih nesreća, pouzdane procjene za aktivnost i pripravnost u situacijama prirodnih i drugih nesreća, okvir za planiranje, posebno za žurni odgovor kao što je evakuacija stanovništva ili njegovo privremeno premještanje u sigurna područja;
- Kapacitete/resurse pod kojima podrazumijevamo objekte i sustave za upozoravanje i operativno vođenje akcija zaštite i spašavanja, točnu i ažurnu specifikaciju kapaciteta/resursa koji će se koristiti (opremu, sredstva i pričuve, logistička središta i drugo);
- Koordinaciju kao proces uvećavanja stupnja pripravnosti u vođenju akcija zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća kroz upozorenje, opasnost i predostrožnost u upravljanju u prirodnim i drugim nesrećama;
- Spremnost i pripravnost operativnih centara civilne zaštite u situaciji prirodne ili druge nesreće;

- Obuku i podizanje svjesnosti javnosti o rizicima, opasnostima i nesrećama, psihološke i druge kompenzacijske mjere učinaka pritiska prirodne i druge nesreće;
- Podizanje svijesti javnosti o riziku od požara, požarnim opasnostima, obvezama po pitanju provođenja preventivnih mjera zaštite od požara i gašenja početnog požara i drugo.

Pošto pripravnost nije samoj sebi svrha niti je dovoljna bez spremnosti koja se postiže u razvojnom pogledu, posebnu pažnju treba posvetiti sljedećim elementima:

- obuci za usavršavanje i osposobljavanjem,
- instaliranju sustava ranog upozoravanja i uspostavi informacijskog sustava od značaja za zaštitu i spašavanje i zaštitu od požara,
- izgradnji specijaliziranih komunikacijskih sustava za podršku upravljanja procesom ,
- uspostavi baze podataka od značaja za zaštitu i spašavanje,
- osiguravanju namjenskih pričuva, u odnosu na potrebe faze smanjenja rizika koji prethode prirodnoj ili drugoj nesreći,
- pričuvama za ublažavanje posljedica, u odnosu na potrebe faze oporavka nakon prirodne ili druge nesreće,
- vježbama simulacije i provjerama planova zaštite i spašavanja, itd.

Navedeni elementi su aktivnosti spremnosti zbog toga što su oni praktično organizacija postojećih općih kapaciteta/resursa ili informacija koje bi zadovoljile potrebe upravljanja u situacijama prirodnih i drugih nesreća.

5.3.Faza odgovora i oporavka nakon prirodne ili druge nesreće

Odgovor

Sušтина ukupnih priprema državne zajednice za zaštitu i spašavanje jeste postizanje sposobnosti odgovora (reakcije, intervencije) na izazove prirodnih i drugih nesreća. Zapravo to je središnje razvojno područje sustava zaštite i spašavanja koje je uvjetovano i određeno postizanjem kvaliteta razvoja područja prevencije sa ublažavanjem, a posebno pripravnosti/spremnosti.

Mjere odgovora (interventne mjere pomoći) su one mjere koje se poduzimaju neposredno prije (nakon uzbunjivanja) ili poslije udara prirodne i druge nesreće i usmjerene su ka spašavanju života i zdravlja ljudi, zaštiti imovine i sagledavanju trenutnih šteta nastalih na početku prirodne i druge nesreće. Mjere odgovora/interventne mjere pomoći izvode se u krajnje teškim uvjetima nametnutim silom destrukcije, teško se realiziraju, zahtijevaju velika poštovanje ljudstva, osigurane kapacitete/resurse, prethodno planiranje i programiranje, organiziranost, obučenosť i uvježbanosť snaga i operativno stručnih tijela za upravljanje procesom.

Efikasnim odgovorom na stanje prirodne i druge nesreće postiže se smanjenje broja nastradalih, olakšavaju teškoće i patnje, osigurava povrat temeljnih uvjeta potrebnih za život i funkcioniranje sustava državne zajednice.

Na temelju navedenog, glavni vidovi odgovora/interventnih mjera pomoći u situacijama prirodnih i drugih nesreća su:

- ❖ Pokretanje interventnog sustava;
- ❖ Analiza i procjena stanja;
- ❖ Spašavanje života, zdravlja i okoliša;
- ❖ Spašavanje ljudi u ruševinama, na vodi, pod vodom i drugo;
- ❖ Trijaža, liječnička pomoć, hospitalizacija, medicinska evakuacija i briga za žrtve;
- ❖ Gašenje požara i zaustavljanje ispuštanja opasnih materija;
- ❖ Evakuacija osoba sa pogođenog područja;
- ❖ Organizacija smještaja za nastradale (žurne popravke kuća, smještaj u šatore, škole, hotele, sportske dvorane i sl.);
- ❖ Organizacija ishrane žrtava prirodne ili druge nesreće i pripadnika spasilačkih postrojbi i službi, distribucije artikala hrane, osnovnih životnih namirnica i odjeće, procjene pričuva i šteta na prehranbenom fondu;
- ❖ Osposobljavanje ulaznih i izlaznih putova, raščišćavanje ključnih prometnica, priprema heliodroma i sl. (omogućiti kružni promet unutar pogođenog područja);
- ❖ Uspostavljanje komunikacija i veza (radio i tv, telefonske, mobilne i informacijske veze);
- ❖ Opskrba pitkom vodom i strujom;
- ❖ Organizacija neprestanih zdravstvenih i higijensko-epidemioloških operacija;
- ❖ Informiranje javnosti i rad sa medijima (informativsko upravljanje);
- ❖ Organizacija pojačanih mjera zaštite imovinske i osobne sigurnosti, javnog reda i mira na ugroženom području;
- ❖ Građevinske operacije na uklanjanju nestabilnih elemenata oštećenih građevina koji predstavljaju opasnost po ljude ili druge građevine;
- ❖ Praćenje situacije kod pučanstva pogođenog prirodnom ili drugom nesrećom, pronalaženje nestalih osoba i ponovno spajanje obitelji;
- ❖ Održavanje morala pučanstva.

U operacijama odgovora (interventnim mjerama pomoći) redovno se u više sektora pojavljuju ozbiljni problemi, na koje u periodu priprema za zaštitu i spašavanje u okviru područja prevencije, pripravnosti/spremnosti, treba obratiti izrazitu pažnju i to na:

- Nepostojanje ili neusklađenost planova ili konceptualnih resursa i logističkih središta,
- Funkcionalno neizgrađenu pripravnost/spremnost,
- Pravne, organizacijske i tehničke nedostatke kod upozoravanja na opasnosti,
- Stupanj organiziranosti, usklađenosti, razvijenosti i sposobnosti aktiviranja pojedinih elemenata ili cjeline sustava odgovora,
- Fizičke, psihološke, socijalno-sigurnosne i ekonomske posljedice učinaka i pritiska udara prirodne ili druge nesreće,
- Teškoće u procjenjivanju i evidenciji šteta i konceptualizaciji procjene o potrebama,
- Netočne ili nekompletne informacije iz ankete o stanju pučanstva na pogođenom području,

- Spajanje ljudi (u pogođenom području),
- Slabo upravljanje informacijama,
- Neodgovarajuće artikle koji se dostavljaju i računaju kao pomoć,
- Slabu koordinaciju aktera prilikom odgovora (interventnih mjera pomoći),
- Nedostajuću i nedovoljnu svjesnost javnosti,
- Prihvat međunarodne pomoći.

Oporavak

Oporavak je postupak kojim se društvena i državna zajednica pomaže u postizanju odgovarajućih nivoa funkcioniranja nakon prirodne i druge nesreće na stanje prije nesreće ili u nekim slučajevima na stanje bolje od onog prije nesreće. Oporavak, po pravilu, zavisi od uspješnosti odgovora na prirodne i druge nesreće jednako kao što efikasna prevencija, ublažavanje i pripravnost zavise od naučenih lekcija nakon odgovora i oporavka.

Posebnu pažnju u pogledu oporavka treba posvetiti analizi stanja nakon prirodne ili druge nesreće s ciljem:

- Rehabilitacije osoba pogođenih učinkom prirodne ili druge nesreće,
- Utvrđivanja preventivnih i prioritetnih mjera koje će se ugraditi u razvojne i druge planove zajednice, kako bi se dugoročno smanjio određeni rizik, odnosno spriječilo ili ublažilo utjecaj prirodne opasnosti ili nesreće na ljude i materijalna dobra,
- Utvrđivanja prioritetne rekonstrukcije građevina i druge infrastrukture, te revitalizacija šuma, šumskog i poljoprivrednog zemljišta, kao i okoliša.
- Analizu šteta i procjenu potreba, prioritete i potrebno vrijeme reakcije u pružanju pomoći ugroženim osobama i materijalnim dobrima,
- Sanaciju ključnih službi (zdravstvene, komunalne, epidemiološko-higijenske, građevinske, transportne, elektrodistributivne i dr.),
- Žurnu popravku kuća, stambenih objekata i druge infrastrukture,
- Privremeni smještaj ugroženog pučanstva, dostavu prehrambenih artikala i osnovnih životnih potrepština,
- Operaciju raščišćavanja građevina, druge infrastrukture i okoliša.

6. Nosioci provedbe politika razvoja

Služba civilne zaštite i vatrogastva Grada Mostara kao stručno tijelo ima ključnu ulogu u koordinaciji provedbe Politike razvoja i Strategije razvoja, odnosno Programa razvoja, na razini Grada.

Službe za upravu Grada sukladno s utvrđenim nadležnostima i obvezama dužni su osigurati koordinaciju djelovanja i provođenje ciljeva postavljenih Programom razvoja. Ključna odgovornost navedenih nositelja provođenja Programa razvoja ogleda se u temeljnoj zadaći osiguranja uvjeta razvoja sustava zaštite i spašavanja osiguranjem odgovarajuće organizacije, kadrova i materijalnih resursa.

Naime, suštinski cilj razvoja sustava zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva je osposobljenost i spremnost djelovanja na razini Grada gdje prirodne i druge nesreće nastaju.

Za ostvarivanje politike Programa razvoja, sukladno s Zakonom o zaštiti i spašavanju, Odsjek civilne zaštite kao i Gradski operativni centar, treba popuniti ljudstvom i odgovarajućim materijalno –tehničkim sredstvima.

7. Financiranje Programa razvoja

Godišnji financijski planovi realizacije Programa razvoja, odnosno strateških pravaca razvoja uključuju sredstva iz Proračun Grada i sredstva posebnih naknada za zaštitu i spašavanje koja su definirana u članku 180. Zakona o zaštiti i spašavanju.

U točki V stavak (1) Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih temeljem posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 04/12 i 80/13), stoji da se korištenje sredstava posebne naknade, vrši temeljem godišnjeg plana korištenja sredstava posebne naknade.

Korištenje sredstava posebne naknade iz članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju, uređeno je u članku 184. stav (1) točka 2),3), 5), 6), 8) citiramo:

Grad financira:

- 2) pripremanje, opremanje i obuku općinskih stožera civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja, operativnog centra i postrojbi civilne zaštite koje ustrojava Grad i povjerenika civilne zaštite, kao i troškove koji nastanu tijekom njihovog sudjelovanja u provedbi mjera zaštite i spašavanja na zapovijed Gradskog stožera civilne zaštite;
- 3) opremanje pravnih osoba u dijelu kada postavljene zadatke tim osobama nadilaze njihove materijalne mogućnosti;
- 5) nabavku i održavanje sustava za uzbunjivanje stanovništva;
- 6) saniranje dijela šteta nastalih prirodnom i drugom nesrećom, sukladno svojim materijalnim mogućnostima;
- 8) druge potrebe zaštite i spašavanja, sukladno zakonu ili drugim propisima.

Grad može dio sredstava iz članka 180. stavak 4) Zakona, koja pripadaju Gradu, izuzetno, kao interventnu mjeru, koristiti za financiranje preventivnih mjera zaštite i spašavanja, pod uvjetom da je dio sredstava za te namjene osiguran u proračunu Grada i ako su preventivne mjere utvrđene u programu razvitka i planu zaštite i spašavanja, s tim da ta sredstva ne mogu biti veća od 20% sredstava koja se prikupe u tijeku proračunske godine.

Sredstva ostvarena na temelju članka 180. Zakona o zaštiti i spašavanju su kolateralno dobro, nisu i ne mogu biti jedina sredstva za sveukupne namjenske potrebe zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara. Potrebno je voditi računa i o svim drugim izvorima sredstava po članku 179. Zakona o zaštiti i spašavanju, koja kao objedinjena, obvezno se vode na posebnom računu financijskih službi Grada Mostara.

II - POSEBNI DOKUMENTI O SADAŠNJEM STANJU RAZVOJA SUSTAVA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

1. ZAKLJUČCI IZ PROCJENE UGROŽENOSTI GRADA MOSTARA

Zaključci utvrđeni u Procjeni ugroženosti od prirodnih i drugih nesreća, predstavljaju polazište i temeljne pravce i usmjerenja za ažuriranje i donošenje Plana zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća Grada, kao i izradu i donošenje Programa razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća za naredni period.

Procijenjenim stanjem ugroženosti područja Grada Mostara obuhvaćene su sve prirodne i druge nesreće koje mogu ugroziti područje Grada, što je značajan korak ka uspostavljanju spremnosti društvene zajednice za sprečavanje nastajanja, ublažavanje i saniranje posljedica prirodnih i drugih nesreća na području Grada.

1.1. Ključne opasnosti za područje Grada Mostara

Na temelju svih pokazatelja iz Procjene ugroženosti područja Grada Mostara, moguće opasnosti su od: potresa, poplava uzrokovanih obilnim padavinama ili prelijevanjem brane na hidro-akumulacijama na Neretvi ("PLAVNI VAL"), suše i veći ljetni požari, olujni vjetrovi i mraz, tuča, epidemije, biljne i životinjske bolesti, odroni, klizišta, mine i NUS.

R. br	Vrsta opasnosti – prirodne i druge nesreće	Ugroženo područje Grada Mostara
1	2	3
1.	Potres	Ovoj opasnosti i rizicima su podložne sve urbane sredine, dakle stambeni konglomerati na području Grada, – intenziteta 7, 8 i 9 ⁰ MCS prema seizmološkim pokazateljima tj. Seizmološke karte.
2.	Rušenja objekata i brana na rijeci Neretvi	Sva naselja i područja u ravničarskom dijelu rijeke Neretve, kao i u blizini HE Grabovica, Salakovac i Mostar, a posebno urbane naseljene sredine u centralnoj-gradskoj i južnoj zoni.
3.	Poplave	U zadnjih godina, intenzivnija pojava u ravničarskom djelu doline Neretve i pritoke Bune, uz manje materijalne štete
4.	Suša	Suša, kao prirodna nesreća koja nanosi velike štete na ratarskim i voćarskim kulturama, najčešće je pogađala područja Mostara koja nemaju razvijen sustav navodnjavanja, nanijevši im velike materijalne štete.
5.	Požar	To je pojava-opasnost koja se javlja skoro svake godine i koja nema samo jedan uzročnik, a u obliku požara otvorenog prostora i s najvećim štetama zabilježen na sjevernom i južnom području Grada Mostara;
6.	Tuča (led) tijekom proljetnih i jesenjih mjeseci	Prirodna nesreća koja nastaje iznenadno i kratko traje, a njezin negativni učinak je najizraženiji na voćarskim i ratarskim kulturama;
7.	Velike hladnoće i olujni vjetrovi	U proteklom razdoblju zabilježeno je jako djelovanje na području Grada Mostara. Olujni vjetar je nanio veću materijalnu štetu na stambenim

		objektima te objektu Osnovnih i srednjih škola.
8.	Masovne ljudske, životinjske i biljne bolesti	Epidemije mogu predstavljati veliku opasnost i negativne posljedice za čitavo područje Grada Mostara; 2000.g. registrirane epidemije: Q groznice i bruceloze (Bogodol i Goranci) te Meningitis viroza (gradska naselja). 2020. pandemija koronavirusa.
9.	Visoki snježni nanosi	Posebno su bili zabilježeni 1999. i 2005. godine u zimskom razdoblju i to na višim područjima Grada Mostar, kao i 2012. godine
10.	Kemijsko-biološko onečišćenje zraka, vode i tla	Izložena su sva veća naseljena mjesta Mostara: zagrijavanje stambenih i dr. objekata, intenzivniji cestovni promet, smješteni industrijski kapaciteti i sl.;
11.	MES i NUS	Ugrožena su područja uz nekadašnje linije razdvajanja; Najkontaminiranija područja: Vituša, Raštani, Kut, Podveležje, Orlovac, Buna i Krivodol
12.	Prometne nesreće	Ugroženo je područje cijelog Grada Mostara: razlozi su višestruki – starost i neispravnost vozila, loši i oštećeni putovi, prometnice i dr.;
13.	Ekspanzija i eksplozije plina	Područje koje je posebno ugroženo, uglavnom je oko plinske stanice u Gradu Mostaru (računajući i mrežu benzinskih crpki – prodaja plina);
14.	Odroni i klizanja tla	Ova se pojava javlja kao posljedica velikog broja uzroka, a zabilježena je i na području Grada Mostara;
15.	Društveno uvjetovani procesi	Od destrukcije prema konstrukciji; od disolucije prema izgradnji institucija pravne države; mir umjesto rat; od destabilizacije prema stabilizaciji; od nestabilnosti prema sigurnosti; od etničkog čišćenja prema povratku raseljenih i prognanih; od socijalnog i gospodarskog siromaštva i zaostalosti prema razvoju i prosperitetu; od dezintegracija suradnjom prema integracijama u državi, regiji, europskim i euroatlantskim; od ugrožavanja prema ostvarenju ljudskih prava i sloboda; od oštećenosti i ugroženosti prema zdravoj okolini i ekosustavu.

1.2. OPĆI ZAKLJUČCI IZ PROCJENE

1. Na razini Grada, postoje kapaciteti koji su funkcionalno integrirani u sustav zaštite i spašavanja za planski odgovor na pojedine prirodne i druge nesreće, a odnose se na postojeće utemeljene službe zaštite i spašavanja, dobrovoljna vatrogasna društva, Profesionalnu vatrogasnu postrojbu Grada, policijske snage (prometna i specijalna policija) i kapaciteta javnih poduzeća. Suradnja sa svim nositeljima planiranja u tijelima gradske uprave, drugim institucijama i ustanovama je imperativ, jednako u ostvarivanju strateške prevencije, izradi i usklađivanju planova zaštite i programa razvoja, kao i u stvaranju povjerenja građana u institucije pravnog sustava. Ove složene zadatke moguće je izvršiti samo ukoliko se osigura kvalitetan servis u obavljanju ovih poslova i zadataka u okviru svih tijela gradske uprave.
2. Procjene rizika i opasnosti od prirodnih i drugih nesreća obveze su gradskih tijela vlasti, koje ovisno od konkretnih pokazatelja trebaju biti vrlo detaljne i precizne i u funkciji postizanja svjesnosti o značaju priprema za zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara kod tijela vlasti i svjesnosti o osobnoj i uzajamnoj zaštiti i spašavanju kod građana. Imajući u vidu ukupne prirodne, zemljopisne, urbanističke, gospodarske, socijalne,

migracijske i odlike složenih društvenih procesa u uvjetima postojeće državne organizacije u Bosni i Hercegovini, potrebno je još detaljnije i stručno kvalitetnije procijeniti rizike od prirodnih i drugih nesreća, na svim razinama vlasti.

3. Privredna dobra (industrijski kapaciteti, naftne i plinske instalacije, hidrocentrale, poljoprivredna dobra, šumski resursi, prometnice i objekti na njima i drugi infrastrukturni objekti), trebaju s aspekta zaštite i spašavanja biti direktno obuhvaćeni vrjednovanjem parametara mogućih nesreća i rizika, stvaranjem baze podataka u resornim službama i drugim tijelima gradske uprave, ustanovama, zavodima i javnim poduzećima.
4. S obzirom na to da je na teritoriju Mostara, poslije ratnih djelovanja, ostala velika površina onečišćena minama i neeksplozivnim ubojnim sredstvima u provođenju je koncept protu-minskih akcija u BiH koji polazi od jasne pretpostavke da karakter minskog problema zahtijeva uspješnije upravljanje rizikom i to kroz: neprekidno procjenjivanje minske situacije, efikasno planiranje i koordinaciju i povezivanje svih komponenti protu-minskih akcija u jedinstven integralan proces. Mnoga područja u Gradu Mostaru, zbog kontaminiranosti zaostalim minama, i zbog industrijskog otpada, predstavljaju područja za ozbiljno istraživanje na uklanjanju ili ublažavanju ovih rizika.
5. Suštinska pitanja problematike okoliša i stvaranja preduvjeta za izbalansirano korištenje prirodnih resursa i uspostavu održivog razvoja, pitanje je upravljanja životnom sredinom i strategijom prostornog planiranja u zemlji i regiji. Problem opasnog (industrijskog, medicinskog i dr.) otpada, jedan je od prioritarnih problema zaštite okoliša.
U Mostaru ne postoji kontrolirani sustav upravljanja opasnim otpadom, kao niti registar generatora opasnih otpada. Nekomolirano odlaganje opasnog otpada (povećan broj manjih ili većih "divljih" deponija) i nepravilno odlaganje otpada posljedica je odsustva svjesnosti i drastičnog odstupanja od obveza primjene zakonskih odredbi. Takve deponije bez odgovarajućih projektnih rješenja, bez tehničke opremljenosti, bez fizičko-tehničke zaštite, bez tehnologije odplinjanja, bez pokrivanja inertnim materijalima, bez regulacije procjednih voda i infrastrukturnih sadržaja, su ekološka atomska bomba.
6. Priroda prijatne potresa u BiH, Federaciji BiH, Županiji, a posebno u velikom gradu kao što je Mostar, velike koncentracije stanovništva u istom, uz postojeću intenzivnu gradnju i dogradnju stambenih i poslovnih objekata, često bez odgovarajućih urbanističkih planova i dozvola, zahtijeva reviziju i kontrolu primijenjenih standarda gradnje i poduzimanje odgovarajućih mjera na postizanju spremnosti (otpornosti na rušenje).
7. Šume, vode i drugi ekosustavi su značajni za ekonomsko stanje Grada, a ujedno su resursi koji su učestalo skloni gubitcima od prirodnih i drugih nesreća. Međutim, ukoliko gubitci nisu odmah vidljivi i ne predstavljaju izravnu opasnost za stanovništvo, redovno izostaje uspješan odgovor na nesreće i oporavak od nesreća.
8. Stalna i neposredna prijatna od prirodnih i drugih nesreća izazvanih djelovanjem prirode ili ljudskim djelovanjem, zahtijeva suradnju Grada Mostara sa susjednim općinama i županijama, po potrebi i sa državom, u zajedničkom planiranju akcija zaštite i spašavanja, primanju i pružanju međunarodne humanitarne pomoći u slučaju većih nesreća.
9. Nevladine i organizacije civilnog društva imaju posebnu ulogu u podizanju svijesti o značaju zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i opasnosti. Zbog raznolikosti sadržaja djelovanja (pružanju pomoći u pronalaženju,

spašavanju i zbrinjavanju ugroženog i nastradalog stanovništva, osiguranju raznovrsne humanitarne pomoći u slučaju masovnih prirodnih i drugih nesreća (jačih potresa, većih požara i dr.), potrebno je afirmirati društveni značaj nevladinog humanitarnog sektora i organizacija civilnog društva.

10. Usvojena Procjena ugroženosti stvara temelj za izradu Programa razvoja zaštite i spašavanja Grada Mostara i Plana zaštite i spašavanja Grada, kao i programa i planova gospodarskih poduzeća i njihovo međusobno usklađivanje uz procedure osiguranja financijske podrške u njihovoj realizaciji.
11. Nakon usvojene Procjene ugroženosti od prirodnih i drugih nepogoda za područje Grada Mostara, pristupa se izradi Programa razvoja zaštite i spašavanja u Gradu Mostaru za razdoblje 2022. - 2028. godine.

III- PREVENTIVNE MJERE ZAŠTITE I SPAŠAVANJA KOJE ĆE SE PROVODITI

Ukazujući na potrebu utvrđivanja planskih preventivnih mjera zaštite i spašavanja polazi se od činjenice da preventivne mjere za zaštitu i spašavanje moraju imati središnje mjesto i prednost nad svim drugim oblicima organizirane i planirane zaštite od prirodnih i drugih nesreća.

Podaci o opasnostima i rizicima, planovima, mjerama i aktivnostima na zaštiti i spašavanju su javni, pa nositelji planiranja moraju upoznati stanovništvo sa opasnostima i rizicima, načinom zaštite i sa planovima zaštite i spašavanja kao i sa pravilima ponašanja u slučaju prirodne i druge nesreće kao dio prevencije za smanjenje rizika.

1.1. Prevencija kroz mjere i aktivnosti

Vrlo važan segment mjera prevencije je faza smanjenja rizika koji prethodi prirodnoj ili drugoj nesreći, odnosno vrijeme prije nastanka prirodne ili druge nesreće. Prije nastanka prirodne ili druge nesreće potrebno je provođenje određenih mjera zaštite i spašavanja kojima se može utjecati na sprječavanje nastanka prirodne i druge nesreće, odnosno kojima se može utjecati na smanjenje djelovanja prirodne ili druge nesreće za što su posebno odgovorna tijela vlasti i pravne osobe

Na temelju Zaključaka iz Procjene ugroženosti i Politike razvoja prioritetno se nameću određene preventivne mjere i aktivnosti zaštite i spašavanja od ključnih opasnosti, koje definiramo kao programske prioritete kroz strateške pravce sa akcijskim planovima u ovom ili budućim programima razvoja.

1.2. Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara

Na području Grada registrirano je ukupno 25 skloništa, od toga 15 koriste treće osobe, a 10 skloništa se trenutno ne koriste.

U toku 2014. i 2015.godine izvršeno je djelomično saniranje 13 skloništa, čišćenje većih količina otpada i zamjena ulaznih vrata. U 2018. godini izvršena je procjena tržišne vrijednosti, kao i činjenično stanje 13 atomskih skloništa.

Polazeći od trenutnog stanja opreme i instalacija skloništa, svi zaštitni objekti, dakle i skloništa pojačane i temeljne zaštite, mogu se trenutno tretirati kao skloništa *dopunske zaštite*. Ovisno o vrste prirodne i druge nesreće stanovništvo bi se djelomično moglo zaštititi u skloništima dopunske zaštite, koja imaju manja zaštitna svojstva u pogledu mehaničkog, kemijskog i radioaktivnog djelovanja.

Mjere:

- Stvoriti uvjete za sustavno prikupljanje i korištenje sredstava namijenjenih za izgradnju i održavanje skloništa,

Aktivnosti:

- u skladu sa utvrđenim potrebama za izgradnju skloništa (temeljne ili dopunske zaštite) i procjene ugroženosti područja Grada od prirodnih i drugih nesreća i potrebe za sklanjanje ljudi i materijalnih dobara, u dokumentima prostornog uređenja definirati lokaciju, vrstu i kapacitet potrebnih skloništa i pristupiti njihovoj obveznoj gradnji,
- s ciljem zaštite skloništa od propadanja i njihovog održavanja u ispravnom stanju, prakticirati njihovo dvonamjensko korištenje,
- potrebno je utvrditi točan broj skloništa koja nisu u nadležnosti Grada Mostara, a nalaze se u stambenim zgradama i njihova primarna funkcija je zaštita stanara.

1.3. Potres

Potres koji je pogodio Mostar i okolinu 26.11.2019. godine izazvao je ozbiljnija oštećenja na određenom broju stambenih objekata i srednjoškolskih i osnovnoškolskih objekata.

Mjere:

- Da bi se posljedice po ljude i materijalna dobra od pojave potresa umanjile potrebno je poduzimati preventivne mjere koje će se provoditi kroz prostorne i urbanističke planove Županije i Grada. Pored toga, potrebno je primjenjivati odgovarajuće zakone i provedbene propise o načinu gradnje stambenih, poslovnih, industrijskih, infrastrukturnih objekata (putova, željeznica, vodovodne i kanalizacijske mreže i sl.).
- S ciljem preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove vrste prirodne nesreće, potrebno je izraditi karte (epicentara potresa, seizmičkog rizika, maksimalnih intenziteta), seizmoloških, seizmo-tektonskih i drugih, potrebnih za prostorno planiranje i seizmičko projektiranje i građenje.

Aktivnosti:

- U slučaju nastanka potresa većih razmjera, potrebno je poduzeti odgovarajuće aktivnosti koje se odnose na spašavanje ugroženih i nastradalih ljudi i materijalnih dobara, a prvenstveno organizirati potragu i spašavanje zatrpanih u ruševinama i njihovo zbrinjavanje.
- izrada plana zaštite i spašavanja iz ruševina.

- Izvršiti procjenu oštećenja seizmike objekata i plan saniranja nastalih tijekom posljednjeg potresa, a tiče se školskih objekata

1.4. Poplave i spašavanje na vodi i pod vodom

Poplave su isključivo posljedica neusklađenosti kapaciteta riječnih korita i ukupne količine vode koju treba propustiti na određenom prostoru.

Mjere:

- Osigurati sredstva (financijska i materijalna) i provođenje redovnog održavanja izgrađenih objekata za zaštitu od poplava, te jasno utvrditi stupanj zaštite koji oni osiguravaju.
- Administrativnim mjerama osigurati poštivanje propisanog upravljanja i korištenja objekata i prostora u cjelini, a koji imaju uticaj na nastanak poplava, a pritom posebno voditi računa o stanju u širem slivnom području.
- Kao preventivna mjera utemeljene su Službe za spašavanje na vodi i pod vodom.

Aktivnosti:

- Stalnim i rigoroznim kontrolama provjeravati stanje, upravljanje i korištenje vode i vodoprivrednih objekata.
- Ažuriranje donesenog „*Gradskog plan obrane od poplava*“.
- Službe za spašavanje na vodi i pod vodom sustavno opremati sa minimum opreme potrebne za rad.

1.5. Suša

Nedostatak vode za podmirenje normalnih potreba (za život i razvoj, za obavljanje djelatnosti, i sl.), u pravilu, podrazumijeva nastanak suše. Nasuprot drugih prirodnih katastrofa, suša se pojavljuje polagano, traje dugo i zahvata velika područja, iako njenu prostornu raspodjelu nije moguće točno unaprijed locirati.

U cilju preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće, potrebno je poduzeti sljedeće **mjere i aktivnosti**:

- Uspostaviti jedinstven registar postojećih i novih izvorišta i objekata za vodoopskrbu na području Grada.
- Zahvaćanjem dodatnih količina voda iz raspoloživih ili pripremljenih novih izvorišta, poboljšati snabdjevenost stanovnika kroz već obuhvaćene javne vodovode i njihovo proširivanje na veći broj naselja u kojima je došlo do smanjenja dotoka u spremnike.
- Planirati i osigurati cisterne i druga sredstva za transport vode radi opskrbe najugroženijih kategorija stanovništva.

1.6. Visoki snijeg i snježni nanosi

Za Grad Mostar nije karakteristična i česta pojava snijega, međutim i ovo područje može biti ugroženo snijegom i snježnim nanosima kao što je bio zadnji slučaj iz 2012.godine kada je visina snijega iznosila 85 cm, a 23 dana su bila sa snježnim pokrivačem .Za period od 2013. godine pa sve do 2021. godine bio je samo jedan dan sa snježnim pokrivačem ≥ 1 mm.

U cilju preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće, potrebno je poduzeti sljedeće **mjere i aktivnosti**:

- Za zadatke spašavanja nastradalih u snježnim nanosima i lavinama utemeljene su službe za spašavanje na visini u udrugama građana (Gorska služba spašavanja i Hercegovačka Gorska službi spašavanja),kojima treba pomoć u opremanju kako bi mogli spremno odgovoriti na elementarnu nepogodu.
- U slučajevima kada snage i sredstva civilnih struktura nisu dovoljne u izvršavanju zadataka zaštite i spašavanja te pružanju podrške u akcijama zaštite i spašavanja, potrebno je tražiti angažiranje OS BiH, u skladu s Zakonom o obrani Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj 88/05) i Uredbom za međuresornu koordinaciju prilikom primanja, upućivanja i tranzita međunarodne pomoći u zaštiti i spašavanju („Službeni glasnik BiH“, 77/13).
- S ciljem poduzimanja organiziranih i efikasnih mjera zaštite i spašavanja važne aktivnosti u ovom području su nadgledanje i proučavanje rizika od snježnih nanosa i lavina, što podrazumijeva obilazak i opservaciju, a potom obavještavanje javnosti.

1.7. Tuča (grad, led)

Važne aktivnosti u ovom području su praćenje gradonosnih oblaka i proučavanje rizika od tuče (grada, leda), te obavještavanje javnosti, kako bi se mogle poduzeti efikasne i organizirane mjere zaštite u slučaju nastanka nepogode.

U cilju preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće, potrebno je poduzeti sljedeće **mjere i aktivnosti**:

- U skladu s odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju i provedbenim propisima koji reguliraju ovu oblast,može se ustanoviti službu za protugradnu zaštitu.
- U slučaju pojave gradonosnih oblaka bitno je imati specijaliziranu službu prognoze, rane najave i praćenja oblaka nevremena, kako bi se na vrijeme reagiralo žurnim mjerama zaštite.
- Nužno je razviti sustav radarskog praćenja olujnih oblaka, te unaprijediti prognostičke modele, koji će na vrijeme prognozirati nestabilnost atmosfere i prostor na kojem će se ona javiti. Kao nastavak razvoja sustava praćenja i prognoze dolazi se do nowcastinga, vrlo kratkoročne prognoze do 3 sata unaprijed, koja ako je prikladna može znatno unaprijediti cijeli sustav zaštite.

1.8. Oluja i mraz

Područje Grada Mostara je dana 23. i 24. veljače 2019. godine, zadesila meteorološka nepogoda olujni vjetar, koji je u mahove pokazivao i orkansku snagu. Vjetar je bio takve snage da je prouzročio određene štete na imovini građana. Za vrijeme prirodne nesreće izazvane olujnim vjetrom ukupno je bilo 15 povrijeđenih osoba od kojih je jedno sa težim posljedicama, te je nastala veća materijalna šteta na parkiranim automobilima i krovovima objekata. U cilju preventivne zaštite ljudi i materijalnih dobara od ove prirodne nesreće, potrebno je poduzeti sljedeće **mjere i aktivnosti**:

- Izvršiti sanaciju i zaštitu ruševnih i oštećenih objekata od udara olujnih vjetrova, kako bi se otklonila opasnost od istih po stanovništvo i materijalna dobra na području Mostara.
- Izvršiti sanaciju visokih stabala na mjestima predviđenim za parkiranje vozila .
- Unaprijediti hidrometeorološki informacijski sustav i razviti sustav rane najave i prognoze atmosferskih nesreća i pojave klimatskih ekstrema u cilju zaštite od prirodnih i drugih tehnoloških katastrofa i industrijskih nesreća.

1.9. Masovne pojave ljudskih, životinjskih i biljnih bolesti

Opće mjere za zaštitu od zaraznih bolesti:

1. osiguranje higijenski ispravne vode za piće, kao i sanitarna zaštita izvorišta, objekata i uređaja koji služe za snabdijevanje vodom za piće;
2. osiguranje zdravstvene ispravnosti životnih namirnica i sanitarno-tehničkih i higijenskih uvjeta za njihovu proizvodnju i promet;
3. uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih materija na način i pod uvjetima kojima se osigurava zaštita od zagađivanja voda i zemljišta, kao i održavanje glodara i insekata na biološki prihvatljivom minimumu;
4. održavanje sanitarno-tehničkih i higijenskih uvjeta u javnim zgradama, sredstvima javnog prometa i na javnim mjestima;
5. vršenje obvezne (preventivne) dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije u:
 - objektima za snabdijevanje vodom za piće
 - objektima za proizvodnju i promet namirnica i predmeta opće upotrebe, te sirovina za njihovu proizvodnju odnosno prijevoznim sredstvima namijenjenim za njihov prijevoz,
 - objektima odnosno prostorima za uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih materija,
 - objektima zdravstvenih ustanova i nosioca privatne prakse,
 - odgojno-obrazovnim objektima i objektima i sredstvima javnog prometa,
 - stambenim objektima i dvorištima te ostalim objektima gospodarskih društava (radnim prostorijama, na radnim površinama, sredstvima rada i dr.), drugih pravnih osoba kao i fizičkih osoba - obrtnika

Posebne mjere za sprečavanje i suzbijanje zaraznih bolesti su:

- predstavljanje i zdravstveno obrazovanje o prevenciji zaraznih bolesti;
- rano otkrivanje izvora zaraze i putova prenošenja zaraze;

- laboratorijska izolacija i identifikacija uzročnika;
- prijavljivanje; prijevoz, izolacija, hospitalizacija i liječenje oboljelih osoba;
- dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija;
- zdravstveni nadzor nad kliconošama, zaposlenicima i drugim licima;
- imunizacija, imunoprofilaksa i hemoprofilaksa;
- karantena, kućna izolacija i zdravstveni nadzor

Navedene opće i posebne mjere za zaštitu od zaraznih bolesti, provode sukladno s svojim planovima pravne osobe, čija je redovna djelatnost zdravstvena zaštita stanovništva.

Opće mjere zaštite životinja:

- preko nadležnih graničnih tijela i inspekcija, prilikom uvoza hrane, životinja, njihovih proizvoda kao i stočne hrane, osigurati kvalitetnu kontrolu;
- osigurati higijenski ispravnu vodu za napajanje životinja, kao i sanitarnu zaštitu izvorišta;
- ojačati inspeksijske službe radi sprječavanja prometa roba životinjskog podrijetla u unutrašnjem prometu koje ne zadovoljavaju higijensko-epidemiološke mjere;
- uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih materija na način i pod uvjetima kojima se osigurava zaštita od onečišćenja (vode i tla (okoliš));
- osiguravanje zoohigijenskih i drugih veterinarsko-zdravstvenih uvjeta uzgoja i korištenja životinja i očuvanja zdravlja i pravilne prehrane, njege i držanja životinja i kroz edukativne procese koje trebaju provoditi nadležna tijela u Županiji i Gradu;
- u suradnji s veterinarskim i drugim institucijama osigurati vršenje preventivne dezinfekcije, dezinsekcije i deratizacije;
- osiguravanje dovoljne količine imunoloških sredstava;
- omogućiti institucijama koje se bave edukacijom (visokoškolske ustanove) i druge institucije koje se bave ispitivanjem hrane da sukladno s važećim propisima i direktivama EU dobiju odgovarajuće akreditacije, odnosno da budu akreditirani za vršenje ispitivanja hrane od strane EU.

Posebne mjere zaštite životinja

- provođenje mjera na ranom otkrivanju i sprječavanju pojave zaraznih, parazitskih i drugih oboljenja i liječenje oboljelih životinja;
- laboratorijsko ispitivanje faktora zaraznih bolesti odnosno epidemija zaraznih bolesti, laboratorijska pretraga vode, namirnica životinjskog podrijetla, laboratorijska pretraga sirovih koža na bedrenicu;
- dezinfekcija, dezinsekcija i deratizacija, te radijacijska dekontaminacija životinja, proizvoda životinjskog podrijetla, tla, objekata, opreme;
- zaštitna cijepjenja;
- kontrolu kretanja životinja te ograničavanje ili zabrana uvoza i prijevoza životinja i proizvoda životinjskog podrijetla.

Aktivnosti

- Neophodno je permanentno osiguravati higijenski ispravnu vodu za napajanje životinja, kao i sanitarnu zaštitu izvorišta;
- Provoditi uklanjanje otpadnih voda i drugih otpadnih tvari na način i pod uvjetima kojima se osigurava zaštita od onečišćenja voda iz tla;
- Osiguravanje veterinarsko-zdravstvenih uvjeta uzgoja i korištenja životinja i očuvanja zdravlja i pravilne ishrane, njege i držanja životinja;
- Redovno, dva puta godišnje, obavljati preventivne dezinfekcije, dezinfekcije i deratizacije kao i jačanje kapaciteta ovlaštenih veterinarskih laboratorija.

Mjere koje se poduzimaju za ublažavanje i otklanjanje posljedica prouzrokovanih biljnim i zaraznim bolestima:

- uništavanje zaraženog bilja uklanjanjem zaraženih stabala,
- dezinfekcija, deratizacija i dezinfekcija prostorija za smještaj, preradu i čuvanje bilja,
- posjedovanje sredstava za suzbijanje određene biljne zarazne bolesti (poljoprivredne apoteke posjeduju sredstva za suzbijanje biljnih bolesti i uništavanje štetočina),
- zabrana gajenja pojedinih vrsta bilja za određeno vrijeme na određenom području,
- organizacija zabrane stavljanja u promet i uporabe kontaminiranog bilja i biljnih proizvoda,
- snage za provođenje, ublažavanje i otklanjanje posljedica biljnih zaraznih bolesti postoje, ali su sredstva nedovoljna za provođenje zaštite bilja i biljnih proizvoda.

1.10. Požari**Mjere zaštite od požara u oblasti prostornog planiranja**

Tijelo uprave nadležno za poslove prostornog uređenja mora osigurati da se pri izradi dokumenata prostornog uređenja i to:

- uvjete za efikasno spašavanje ljudi, životinja i materijalnih dobara;
- potrebne razmake ili protupožarnu udaljenost između objekata;
- prometne i manipulativne površine za interventna vozila;
- priključke za osiguranje vode potrebne za gašenje požara;
- primjenu odgovarajućih materijala koji ne mogu biti uzročnici nastanka i prijenosa požara.

Preventivne mjere koje se provode pri projektiranju i gradnji građevina

Pri projektiranju i izgradnji građevina i ugradnji priključaka, opreme, uređaja i postrojenja, kao i njihovoj proizvodnji, moraju se predvidjeti i primijeniti mjere zaštite od požara koje će omogućiti:

- smanjenje mogućnosti nastanka požara;
- pravodobno otkrivanje i izvješćivanje o požaru;
- efikasno spašavanje ljudi, životinja i materijalnih dobara (u građevini i izvan nje);

- ograničavanje širenja vatre i dima;
- efikasno gašenje požara;
- osiguranje prometnih i manipulativnih površina za interventna vozila.

Aktivnosti

- Inzistirati od strane nadležne inspeksijske službe zaštite od požara i drugih inspeksijskih službi na provedbi zakonom propisanih mjera zaštite od požara.
- Izraditi Plan zaštite od požara šuma i šumskog zemljišta (donijeti Zakon o šumama).
- Pravne osobe i državna tijela moraju u svojim objektima provoditi preventivne mjere zaštite od požara (redovno servisiranje i ispitivanje PP opreme, vršiti obuku djelatnika o rukovanju sa tom opremom ,imati uposlenika na poslovima zaštite od požar).
- Popunjavanje vatrogasne postrojbe do propisanog broja vatrogasaca ,te nabavka sredstava i opreme
- Osnivanje dimnjačarske službe.
- Vršiti redovnu i kontinuiranu obuku vatrogasaca.

1.11. Rušenje i prelijevanje brana na akumulacijama

Prilikom projektiranja i gradnje brana u primjeni su odgovarajući propisi:

- Tehnički propisi za projektiranje i građenje brana;
- Uputstva za tehnička motrenja visokih brana;
- Pravilnik o tehničkim normativima za seizmičko motrenje visokih brana.

U cilju zaštite stanovništva i materijalnih dobara, posebno nizvodno od visokih brana i akumulacija za koje postoji potencijalna opasnost, potrebna je dosljedna primjena važećih: «Tehničkih propisa», «Uputa» i «Pravilnika» kojima se definiraju:

- Fizikalna (izvidnička: vizualna i optičkim instrumentima) motrenja;
- Geodetska motrenja;
- Seizmološka motrenja.
- Sustav za javno uzbunjivanje(sirene)

Aktivnosti

Radi koordiniranja ključnih aktivnosti u fazi vanredne obrane od poplava aktivira se **Operativni centar** civilne zaštite Grada. Operativni centar civilne zaštite izvještava Gradski stožer civilne zaštite o situaciji na poplavljenim područjima, poduzetim mjerama i stanju objekata obrane od poplava, te daljnjoj tendenciji razvoja poplava kako bi se mogle poduzeti određene mjere iz djelokruga Gradskog stožera CZ kao što su:

- planiranje i provođenje evakuacije stanovništva i materijalnih dobara iz ugroženih rajona, planiranje i osiguranje prevoženja i prelaska rijeka i jezera,
- opskrba poplavom ugroženog stanovništva potrebnim namirnicama i drugim potrepštinama radi preživljavanja,

- učešće na snimanju posljedica izazvanim poplavama i poduzimanje drugih mjera iz djelokruga Gradskog stožera CZ.

1.12. Eksplozije plinova i drugih opasnih materijala

Na području Grada Mostara nalaze se 36 benzinskih crpki, terminal za avio gorivo u Zračnoj luci, skladište acetilena „Messer“, skladište eksploziva u Bačevićima.

Preventivne mjere koje se poduzimaju u cilju sprečavanja nastanka eksplozije:

- Zaštita od požara za ovo područje regulirana je Pravilnikom o izgradnji postrojenja za upaljive tekućine i o uskladištenju upaljivih tekućina i Pravilniku o izgradnji stanica za opskrbu motornih vozila gorivom i za uskladištenje i pretakanje goriva.
- mjere koje se poduzimaju od strane MUP-a u cilju osiguranja provođenja propisa o zaštiti od eksplozija tijekom rada sa eksplozivnim tvarima usmjerene su prema vlasnicima građevina, građevinskih, električne, plinske, ventilacijske i druge instalacije, dimnjake i ložišta, kao i druge uređaje koji mogu prouzrokovati nastajanje i širenje požara i eksplozija, sukladno s tehničkim normativima i uputama proizvođača, o čemu moraju posjedovati dokumentaciju.

Aktivnosti

- Redovni inspekcijsko-nadzorni pregledi u gospodarskim subjektima koji se bave nabavkom, prodajom, uporabom i skladištenjem eksplozivnih tvari .
- Redovnu obuku svih uposlenih iz zaštite od požara,
- Periodični pregled i kontrolno ispitivanje aparata za početno gašenje požara,
- Ispitivanje svih instalacija od strane ovlaštenih pravnih osoba (elektroinstalacija, gromobrantska), hidrantska mreža.

1.13. Radioaktivno i drugo onečišćenje zraka, vode i tla

Mjere zaštite života i zdravlja sadašnjih i budućih generacija, mjere očuvanja okoliša od štetnog djelovanja ionizirajućeg zračenja i potrebne radijacijske sigurnosti pri upotrebi ionizirajućeg zračenja regulirano je Zakonom o zaštiti od ionizirajućeg zračenja i radijacijskoj sigurnosti («Službene novine Federacije BiH» broj: 15/99) i određenim propisima donesenim na temelju ovoga zakona.

RKB zaštita Federacije BiH, Županije i Grada u kontekstu zakonskih rješenja obuhvata mjere i postupke koje treba organizirano provoditi radi sprječavanja, ublažavanja i otklanjanja posljedica od RKB djelovanja na stanovništvo, životinjski i biljni svijet, materijalna dobra, kao i ublažavanje i otklanjanje posljedica tehnoloških havarija i drugih akcidenata od RKB agensa u miru. Kroz program dodatnog opremanja civilne zaštite u Federaciji BiH, koji je podržan od strane Vlade Federacije BiH u 2001. godini, planirano je dalje organiziranje službi RKB zaštite u županijama i njihovo opremanje.

Aktivnosti

- Pristupiti provođenju Odluke o vrsti i minimalnim količinama sredstava potrebnih za provođenje osobne i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i stambenim zgradama od prirodnih i drugih nesreća s rokovima za njihovu nabavku.
- Opremiti i obučiti Službu RKB zaštite u okviru Zavoda za javno zdravstvo HNŽ sa sjedištem u Mostaru.

1.14. Mine i neeksplozirana ubojna sredstva (NUS)

Uvidom u bazu podataka BHMACH-a za Grad Mostar, površine završenih zadataka sa statusom 7 (certificirani i arhivirani) su sljedeće:

1. Mostar –Istok -1.911 m²
2. Mostar –Jug -185.890 m²
3. Mostar –Jugoistok -1.393.607 m²
4. Mostar –Sjever -253.999 m²

Na području Grada ostalo je još 21 km² sumnjivih površina.

Mjere i aktivnosti koje se poduzimaju:

- Plan razminiranja u Bosni i Hercegovini usklađen je u sa Strategijom protu-minskog djelovanja za period 2018-2025.godine, usvojenom od strane Vijeće ministara BiH na 176. sjednici održanoj 05.08.2019.godine, ("Službeni Glasnik BiH" broj: 70/19).
- Trenutno u Bosni i Hercegovini ima 26 akreditiranih organizacija od kojih je 9 komercijalnih kompanija, 12 akreditiranih nevladinih i 5 vladinih organizacija (Oružane snage BiH, Federalna uprava civilne zaštite, Republička uprava civilne zaštite, Civilna zaštita Brčko Distrikta i Društvo crvenog križa BiH),koje se bave razminiranjem.
- Za provođenje Plana razminiranja finansijska sredstva se osiguravaju iz donatorskih sredstava, proračuna institucija BiH i proračuna entiteta, kao i iz drugih izvora, shodno odredbama članka 18. Zakona o razminiranju u BiH.

IV-STANJE ORGANIZIRANOSTI CIVILNE ZAŠTITE I DOSTIGNUTA RAZINA RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA OD PRIRODNIH I DRUGIH NESREĆA

U skladu s obvezama iz *Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća* i provedbenih propisa koji su proistekli iz ovoga zakona, a nakon prikupljanja i analiziranja pokazatelja provođenja tih obveza, konstatiramo da je stanje organiziranosti strukture sustava zaštite i spašavanja na području Grada Mostara dosta dobro, što pridonosi efikasnosti djelovanja sustava zaštite i spašavanja u fazi prevencije, spašavanja i otklanjanja posljedica, što se vidi iz sljedećeg analitičkog prikaza.

Na temelju članka 28. Statuta Grada Mostara („Gradski službeni glasnik Grada Mostara“ broj: 4/04) i članka 197. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03), Gradsko vijeće Grada Mostara, na svojoj sjednici od 14.07.2004 god. donosi Odluku o osnivanju **Službe civilne zaštite i vatrogastva Grada Mostara**, kao i operativni centar u skladu sa Zakonom o zaštiti i spašavanju. Pored gradske službe civilne zaštite u tijelima uprave Grada Mostara postoji 18 službi sa izvjesnim pravima i obvezama u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

a) Operativni centar Grada Mostara je u fazi organiziranja i opremanja, tako da je trenutno popunjen sa 20% ljudstva (jedan od predviđenih pet po Pravilniku o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Službi CZ i vatrogastva). Raspolaže prostorom od oko 25 m² i radi 8 satno radno vrijeme.

Zbog nedostatka opreme i ljudstva „Operativni centar CZ Grada Mostara, putem jednog fiksnog telefonskog priključka i tel/fax-a obavlja razmjenu podataka i informacija sa OC Županije i nadležnim tijelima i službama Grada Mostara.

Polazeći od važnosti informacijske i komunikacijske podrške u upravljanju prirodnim i drugim nesrećama u civilnoj zaštiti Grada Mostara, a posebno Operativnog centra civilne zaštite, kao i unaprijed definiranih korisnika tog sustava, tehnička rješenja moraju zadovoljiti potrebu maksimalne funkcionalnosti bez obzira na utjecaje i okolnosti koje na sustav mogu djelovati. U narednom periodu je planirana fazna realizacija opremanja Operativnog centra.

Prva faza realizacije je neophodno opremanje, obučavanje, funkcionalno uvezivanje Operativnog Centra sa nadležnim službama i OC Županije tj. uspostaviti temeljni sustav veza civilne zaštite na razini Grada Mostara.

U drugoj fazi, obzirom da je veliki broj el. sirena za uzbunjivanje uništen u proteklom ratu, pokrenuti i realizirati projekt obnove i dogradnje sustava za javno uzbunjivanje stanovništva na području Grada Mostara, te isti uvezati sa Operativnim Centrom Grada.

U trećoj fazi realizirati dodatno opremanje namjenskom i sofisticiranom opremom i sredstvima koja će omogućiti kompletan i nesmetan rad OC Grada i u najtežim uvjetima i okolnostima. U ovoj fazi je neophodno da centar raspolaže sa svim vrstama veza, kvalitetno

rezervno napajanje, uvezanost sa susjednim općinskim, Županijskim i Federalnim OC.U tu svrhu potrebno je instalirati:

- upravljačko-komunikacijski pult za manipulativne operacije u vezama
- računarska mreža u funkciji podrške komunikacijskom sustavu
- rezervno napajanje električnom energijom

b)Odsjek civilne zaštite je trenutno smješten u objektu u Sjevernom logoru koji je u regulacionom planu označen kao privremeni, a isto tako ni prostorno ni funkcionalno ne zadovoljava potrebe. Posebno je problematičan smještaj Operativnog Centra CZ te skladišni prostor. Prema Pravilniku o organizaciji i sistematizaciji radnih mjesta u Službi CZ i vatrogastva, odsjek civilne zaštite potrebno popuniti odgovarajućim brojem ljudi.

c)Donesena Odluka o utemeljenju povjerenstva za procjenu štete koje nastanu na materijalnim i drugim dobrima izazvanim djelovanjem prirodnih i drugih nesreća, broj:02-46-2684/19.

d)Na temelju članka 29. točka 5. i članka 106. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nepogoda („Službene novine Federacije BiH“ broj 39/03,22/06 i 43/10) članka 4. i 5. Pravilnika o načinu rada i funkcioniranju Stožera i povjerenika civilne zaštite (Službene novine Federacije BiH br. 77/06, 5/07 i 32/14), članka 28. Statuta Grada Mostara,Odluke o Izmjeni Statuta Grada,Gradsko vijeće Grada Mostara je 28.10.2021. godine donijelo je Odluku o utemeljenju **Stožera civilne zaštite Grada Mostara**. Stožer civilne zaštite Grada Mostara je popunjen 70%.

e)U skladu s člankom 123. stavak 3. Zakona o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH, broj39/03 i 22/06) i članka 10. stavak 1. točka 3 i članka 49. Pravilnika o organiziranju službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite, njihovim poslovima i načinu rada (Sl. novine F BiH br. 77/06), Gradonačelnik Grada Mostara, na prijedlog Službe civilne zaštite i vatrogastva donio je Odluka o organiziranju službi zaštite i spašavanja Grada Mostara (Službeni glasnik Grada Mostara“ broj:6/07), te dopunu Odluke o organiziranju službi zaštite i spašavanja Grada Mostara broj: 02-46-10634/12.Utemeljeno je **8 službi zaštite i spašavanja**. Ove službe su utemeljene u 11 pravnih osoba i udruženja građana na području Grada.

- Službe za medicinsku pomoć utemeljena pri JU “Dom zdravlja” Mostar
- Službe za medicinsku pomoć utemeljena pri JU „Dom zdravlja Stari grad“ Mostar
- Službe za zaštitu životinja i namirnica životinjskog podrijetla utemeljena pri Veterinarskoj stanici Bišće polje – Mostar
- Službe za čistoću i asanaciju terena utemeljena pri JP Komunalno d.o.o. – Mostar
- Službe za vodoopskrbu utemeljena pri “Vodovod”d.o.o. – Mostar
- Službe za spašavanje iz ruševina utemeljena pri “HP Investing”d.o.o. – Mostar
- Službe za spašavanje sa visina, utemeljena pri Gorskoj Službi Spašavanja Stanica–Mostar

- Službe za spašavanje sa visina, utemeljena pri Hercegovačkoj Gorskoj Službi Spašavanja
- Službe za spašavanje na vodi i pod vodom utemeljena pri Interventnoj spasilačkoj službi
- Službe za spašavanje na vodi i pod vodom utemeljena pri Sportsko ekološkoj Udruzi Hercegovina- Mostar
- Službe zaštite i spašavanja Crvenog križa/krsta Grada Mostara

1. Pregled popune Stožera civilne zaštite

Odluka o utemeljenju Stožera civilne zaštite Grada Mostara kao i Zapovjednika, Načelnika i članova Gradskog Stožera civilne zaštite („Službeni glasnik Grada Mostara“ broj 20/21).

Tablica 1.-Pregled popune Stožera civilne zaštite (Obrazac CZ1)

r/br	Tko i kada je donio Odluku o formiranju Stožera?	Naziv Stožera		POPUNJENOST			STRUČNA SPREMA				NAPOMENA
		Gradski Stožer CZ	Stožer CZ MZ	Po formaciji	Popunjeno	Nije nominirano	VSS	VŠS	SSS	NSS	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	(„Službeni glasnik Grada Mostara“, broj: 20/21)	MOSTAR		9	7	2	7				

2. Pregled popune pripadnika civilne zaštite u pravnim osobama

Tablica 2. -Pregled popune pripadnika CZ u pravnim osobama

r/br	Ukupan br. pripadnika CZ u pravnim osobama	POL		STAROSNA STRUKTURA				STRUČNA SPREMA				NAPOMENA
		M	Ž	DO 35	35-40	45-60	>60	VSS	VŠS	SSS	NSS	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.	10	9	1					3	4	3		JU "Dom zdravlja" Mostar
2.	10	10						3	4	3		JU "Dom zdravlja Stari grad" Mostar
3.	15(7)	6	1					2		4	1	Veterinarska stanica
4.	22	22						1		2	19	JP Komunalno d.o.o
5.	102	87	15									"Vodovod" d.o.o.
6.	42	42								40	2	"HP Investing" d.o.o.
7.	18	16	2					13		5		GSSS- Mostar
8.	30	25	5									HGSS-Mostar
9.	8	8										ISS-Mostar
10.	6	6										Sportsko ekološka Udruga Hercegovina
11.	12	9	3									Crveni križ Grada
Σ	275											

Pored gradske službe civilne zaštite u tijelima uprave Grada Mostara postoji 18 službi sa izvjesnim pravima i obvezama u oblasti zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara.

V – SMJERNICE ZA ORGANIZIRANJE SNAGA I SREDSTAVA CIVILNE ZAŠTITE, ODNOSNO SNAGA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA

1. Organiziranje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje

Kod organiziranja snaga civilne zaštite i planiranja njihovog opremanja potrebno je:

- Snage i sredstva za zaštitu i spašavanje organizirati sukladno s odredbama Zakona o zaštiti i spašavanju što podrazumijeva optimalan pristup kod određivanja dijela snaga i sredstava za ove namjene u okviru struktura civilne zaštite, a dijela u okviru drugih pravnih subjekata i fizičkih osoba.
- Definirati potreban broj i vrstu snaga u okviru specijaliziranih postrojba i postrojbi opće namjene, u sastavu struktura civilne zaštite za zaštitu i spašavanje.
- Sačiniti godišnji i petogodišnji program opremanja snaga civilne zaštite, za zaštitu i spašavanje, neophodnim MTS-om.
- Sustavno riješiti način financiranja snaga i sredstava pravnih subjekata i fizičkih osoba, kada se oni koriste u akcijama zaštite i spašavanja i sredstava za zaštitu i spašavanje

Jedinstvena organizacija zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća ostvaruje se organiziranjem i poduzimanjem slijedećih mjera i aktivnosti:

- Otkrivanje, praćenje i sprečavanje opasnosti od prirodnih i drugih nesreća.
- Motrenje i uzbunjivanje o opasnostima i davanje uputa za zaštitu i spašavanje.
- Obučavanje i osposobljavanje za zaštitu i spašavanje.
- Organiziranje, opremanje, obučavanje i osposobljavanje struktura civilne zaštite i osposobljavanje i održavanje drugih vidova zaštite i spašavanja.
- Mobilizacija i aktiviranje snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje.
- Otklanjanje posljedica prirodnih i drugih nesreća do osiguranja temeljnih uvjeta za život.
- Nadzor nad provođenjem propisa o zaštiti i spašavanju od prirodnih i drugih nesreća.
- Pružanje pomoći drugim županijama u F BiH, Republici Srpskoj, Distriktu Brčko i drugim državama u slučaju prirodne ili druge nesreće.
- Traženje pomoći od drugih županija u F BiH, Republike Srpske, Distrikta Brčko i drugih država, u slučaju prirodne ili druge nesreće.

Navedene mjere i aktivnosti ostvaruju se putem civilne zaštite koja predstavlja organizirani oblik zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća. Zaštitu i spašavanje provode: građani, tijela vlasti, gospodarstva društva i druge pravne osobe, službe zaštite i spašavanja, općinske službe civilne zaštite, županijska uprava civilne zaštite, stožeri civilne zaštite i postrojbe i povjerenici civilne zaštite, u okviru svojih prava i dužnosti, a na principu suradnje, solidarnosti i uzajamnosti svih učesnika u sprječavanju, otklanjanju ili ublažavanju posljedica prirodnih ili drugih nesreća.

2. Organizacija civilne zaštite

Organizacija civilne zaštite obuhvaća:

- Osobnu i uzajamnu zaštitu građana
- Mjere zaštite i spašavanja
- Stožere civilne zaštite
- Povjerenike civilne zaštite
- Službe zaštite i spašavanja
- Postrojbe civilne zaštite
- Zapovijedanje i uporabu snaga i sredstava civilne zaštite

2.1. Osobna i uzajamna zaštita građana

Osobna i uzajamna zaštita građana predstavlja najmasovniji oblik pripremanja i organiziranja učešća građana u zaštiti i spašavanju. Ova zaštita se provodi u stambenim zgradama, javnim i drugim objektima, naseljima i pravnim osobama. Osobna i uzajamna zaštita obuhvaća naročito: obuku građana, mjere i postupke preventivne zaštite, prvu pomoć i samopomoć, zbrinjavanje djece i nemoćnih osoba i druge žurne intervencije u zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara.

2.2. Mjere zaštite i spašavanja

Mjere zaštite i spašavanja predstavljaju organizirane radnje i postupke preventivne i operativne zaštite i spašavanja koje pripremaju i provode tijela uprave i druga tijela vlasti i pravne osobe, odnosno nositelji zaštite i spašavanja. U slučaju postojanja neposredne opasnosti od nastajanja prirodne i druge nesreće poduzimaju se slijedeće mjere i postupci:

- aktiviraju se stožeri civilne zaštite i druga tijela nadležna za zapovijedanje zaštitom i spašavanjem,
- prikupljaju se podaci o prijetećim opasnostima i utvrđuju razmjere tih opasnosti,
- organizira se sustav veza potrebnih za rukovođenje, motrenje, obavješćivanje i uzbunjivanje,
- aktiviraju se pravne osobe, prema njihovoj djelatnosti, u odnosu na vrstu opasnosti,
- mobiliziraju se i aktiviraju odgovarajuće službe zaštite i spašavanja i sredstva za zaštitu i spašavanje te provode druge aktivnosti i mjere značajne za sprječavanje nastajanja i širenja opasnosti.

Za vrijeme trajanja prirodne i druge nesreće realizira se neposredno učešće odgovarajućih struktura civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja i drugih pravnih subjekata u provođenju odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i sklanjanju ljudi i materijalnih dobara u cilju sprječavanja širenja djelovanja posljedica prirodne i druge nesreće.

U fazi ublažavanja i otklanjanja posljedica nastalih djelovanjem prirodne i druge nesreće poduzimaju se slijedeće mjere i aktivnosti: angažiranje stručnih ekipa zdravstvene, veterinarske i komunalne djelatnosti, kao i odgovarajućih postrojbi civilne zaštite na asanaciji

terena, stvaranje uvjeta za normalizaciju života i rada ljudi na ugroženom području, prikupljanje podataka i utvrđivanje obima posljedica nastalih djelovanjem prirodne i druge nesreće, organiziranje prikupljanja i raspodjela pomoći nastradalom stanovništvu, provođenje zdravstvenih, veterinarskih i higijensko-epidemioloških mjera zaštite i spašavanja i provođenje drugih mjera kojima se ublažavaju ili otklanjaju posljedice izazvane prirodnom ili drugom nesrećom.

U zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od opasnosti i posljedica prirodnih i drugih nesreća provode se slijedeće aktivnosti i mjere zaštite i spašavanja:

- **Sklanjanje ljudi i materijalnih dobara** obuhvaća planiranje i izgradnju skloništa, drugih zaštitnih objekata, kao i zaklona pogodnih za zaštitu i sklanjanje, kao i njihovo održavanje.
- **Evakuacija** je mjera zaštite i spašavanja koja predstavlja plansko, organizirano i privremeno premještanje stanovništva i materijalnih dobara iz područja za koje se procjenjuje da mogu biti zahvaćena prirodnim i drugim nesrećama, na neugrožena ili manje ugrožena područja.
- **Zbrinjavanje ugroženih i stradalih osoba** vrši se kada je ugrožena sigurnost stanovništva od prirodnih i drugih nesreća, te kada dolazi do pojave prognanika i izbjeglica u slučaju ratnog stanja ili neposredne ratne opasnosti. Tada se poduzimaju žurne aktivnosti i mjere za smještaj, ishranu i osiguranje drugih neophodnih uvjeta za normalan život ugroženih, stradalih i izbjeglih osoba.
- **Zamračivanje** naseljenih mjesta, gospodarskih i drugih objekata, te prometnih vozila, vrši se, tijekom noći, u ratu, a prema potrebi i u slučaju neposredne ratne opasnosti od zračnih i drugih djelovanja, sukladno sa procjenom opasnosti.
- **Radiološka, kemijska i biološka zaštita** obuhvaća mjere i postupke koji se organiziraju i provode radi sprječavanja, ublažavanja i otklanjanja posljedica od RKB djelovanja. RKB zaštita obuhvaća: RKB kontrolu, RKB zaštitu (osobnu i kolektivnu) i RKB dekontaminaciju.
- **Zaštita i spašavanje od rušenja** provodi se radi zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara iz ruševina koje mogu nastati uslijed zemljotresa, odrona, klizanja tla, bujičnih voda ili drugih prirodnih i drugih nesreća. Pri tome se provode mjere, radnje i postupci na izviđanju ruševina i pronalaženju osoba zatrpanih u ruševinama, njihovo izvlačenje izvan zone rušenja i zdravstveno zbrinjavanje povrijeđenih.
- **Zaštita i spašavanje na vodi i pod vodom** obuhvaća provođenje zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara u području oko rijeka i jezera, koja mogu biti ugrožena poplavama ili kao posljedica oštećenja ili rušenja brana na hidro akumulacijama, te oštećenja nasipa, kao i od opasnosti od bujičnih i podzemnih voda.
- **Zaštita i spašavanje od požara** obuhvaća pripremu i provođenje preventivnih mjera u svim sredinama, objektima, mjestima i prostorima gdje postoji mogućnost nastanka požara, zatim organiziranje i pripremanje snaga za gašenje požara, organiziranje motrenja i uzbunjivanja o pojavama požara, gašenje i lokaliziranje požara i spašavanje ljudi i materijalnih dobara iz objekata i područja ugroženih požarom.

- **Zaštita i spašavanje od neeksplozivnih ubojnih sredstava (NUS)** obuhvaća pronalaženje, otkrivanje, obilježavanje, iskopavanje, prenošenje, utovar, prevoženje, istovar, privremeno skladištenje, deaktiviranje i uništavanje NUS-a .
- **Prva medicinska pomoć** obuhvaća preventivnu zaštitu koju čine protuepidemijske i higijenske mjere zaštite stanovnika, operativnu zaštitu koja se sastoji u pružanju prve pomoći standardnim i priručnim sredstvima na licu mjesta, medicinske trijaže ranjenih, povrijeđenih i oboljelih osoba, sanitetske evakuacije i transporta do najbliže zdravstvene ustanove radi pružanja opće medicinske pomoći ili do odgovarajuće specijalističke zdravstvene ustanove radi potpunog zdravstvenog zbrinjavanja.
- **Zaštita i spašavanje životinja i namirnica životinjskog podrijetla** obuhvata sprječavanje i lokalizaciju pojava parazitarne, zarazne i uzgojne bolesti, kontrolu životinja, sirovina, proizvoda i otpadaka životinjskog podrijetla, kontrolu ispravnosti stočne hrane i vode, ukazivanje prve veterinarske pomoći oboljeloj i ranjenoj stoci, uklanjanje leševa životinja i drugog otpadnog materijala animalnog porijekla i zaštitu i spašavanje namirnica životinjskog podrijetla od opasnosti i posljedica prirodnih i drugih nesreća.
- **Asanacija terena** se sastoji u poduzimanju sanitarno-higijenskih i sanitarno-tehničkih mjera na terenu, u naseljima i stambenim i drugim objektima u cilju sprječavanja širenja zaraznih bolesti, epidemije i drugih štetnih posljedica po ljude i materijalna dobra. Ova mjera obuhvaća provođenje slijedećih radnji: uklanjanje, identifikacija i pogreb poginulih ljudi, uklanjanje leševa uginulih životinja, dezinfekcija, dezinfekcija i deratizacija objekata i terena i uklanjanje otpadnih i štetnih tvari koje ugrožavaju zdravlje i život ljudi i okoliša.
- **Zaštita okoliša** se sastoji u sprječavanju nastanka štetnih posljedica od uništavanja i onečišćenja okoliša i u otklanjanju posljedica nastalih uslijed: tehničko-tehnoloških havarija u industriji, prometu, kao i drugih nesreća i katastrofa čije posljedice mogu ugroziti okoliš, a naročito prirodne resurse, ispuštanja toksičnih i štetnih kemijskih i drugih materija u okolicu iz industrijskih i termoenergetskih postrojenja, motornih vozila i individualnih ložišta u kućanstvima, u količinama koje uzrokuju emisione koncentracije u vodi, zraku i zemljištu iznad maksimalno dozvoljenih vrijednosti, odlaganja komunalnog, industrijsko-tehnološkog i drugog čvrstog i tečnog otpada i uslijed djelovanja vremenskih nepogoda na okoliš (snježne padavine, poplave, suša, klizišta i drugo), kao i drugih prirodnih nepogoda.
- **Zaštita bilja i biljnih proizvoda** je mjera kojom se provodi zaštita bilja i biljnih proizvoda (povrće, voće, žitarice, ljekovito, ukrasno, krmno, stočno i druge vrste bilja i zasada, šume i šumske kulture, biljne sirovine, sjeme i gotovi proizvodi od bilja koji se koriste za ishranu i liječenje) od radioaktivne, kemijske i biološke kontaminacije i svih drugih oblika onečišćenja, kao i zaraznih bolesti i štetočina koje napadaju bilje.

2.3. Stožeri civilne zaštite

Stožeri civilne zaštite u općinama/gradu i u Županiji formiraju se kao operativno-stručna tijela za zapovijedanje akcijama zaštite i spašavanja i to samo onda kada nadležna tijela proglase da

je nastalo stanje prirodne i druge nesreće na određenom području, odnosno kada treba preventivno djelovati prije nastanka prirodne i druge nesreće, kao i za vrijeme vježbi civilne zaštite, dok u ratu stožeri funkcioniraju neprekidno. U zapovijedanju akcijama zaštite i spašavanja stožeri civilne zaštite obavljaju slijedeće poslove:

- Odlučuju o uporabi snaga i sredstava civilne zaštite na zaštiti i spašavanju ugroženih i stradalih ljudi i materijalnih dobara i te snage raspoređuju na područja koja su ugrožena.
- Zapovijedaju provođenje odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i određuju snage i sredstva koje će provoditi te mjere.
- Usmjeravaju, koordiniraju i rukovode akcijama zaštite i spašavanja svih učesnika angažiranih na zaštiti i spašavanju na svom području.
- Rješavaju sva pitanja koja se u tijeku provođenja aktivnosti na zaštiti i spašavanju pojave u vezi sa angažiranjem snaga i sredstava civilne zaštite i provođenja mjera zaštite i spašavanja i samozaštite građana.

2.4. Povjerenici civilne zaštite

Povjerenici civilne zaštite određuju se u naselju, dijelu naselja, stambenim zgradama, selima, u tijelima uprave i službama za upravu općine, drugim tijelima i ustanovama i pravnim osobama u kojima se ne utemeljuje stožer civilne zaštite. Povjerenici u tijelima uprave i drugim tijelima vlasti, ustanovama i pravnim osobama vrše poslove koji se odnose na organiziranje i pripremanje mjera i aktivnosti na sudjelovanju službenika i zaposlenika na provođenju osobne i kolektivne zaštite i mjera zaštite i spašavanja u zgradama i objektima za koje su zaduženi.

Povjerenici u naseljima vrše poslove koji se odnose na organiziranje i poduzimanje neposrednih mjera za učešće građana u provođenju samozaštite koje se provode u akcijama zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara za određeno područje, odnosno u objektima za koje su zaduženi.

2.5. Službe zaštite i spašavanja

Službe zaštite i spašavanja, po pravilu, organiziraju se u udruženjima građana i pravnim osobama čija je redovna djelatnost od neposrednog značaja za zaštitu i spašavanje. Službe zaštite i spašavanja vrše poslove zaštite i spašavanja po pitanjima koja proizlaze iz temeljne djelatnosti pravne osobe.

Utemeljitelj službi zaštite i spašavanja dužan je da se stara o njihovoj kadrovskoj popuni, da osigura potrebnu opremu i tehnička sredstva za rad, da vrši obuku i osposobljavanje kadrova tih službi i da osigura sve druge potrebe za vršenje poslova iz nadležnosti tih službi. Sve te poslove treba neposredno da vrši služba civilne zaštite grada.

2.6. Postrojbe civilne zaštite

Postrojbe civilne zaštite formiraju se, opremaju i osposobljavaju kao operativne snage radi neposrednog angažiranja na izvršavanju zadataka i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća, kao i otklanjanja posljedica nastalih djelovanjem tih nesreća. Postrojbe civilne zaštite formiraju se kao postrojbe opće i specijalizirane namjene.

Postrojbe opće namjene, po pravilu, formiraju se na načelima teritorijalne popune. One se mogu formirati kao timovi, odjeljenja i vodovi.

2.7. Rukovođenje i uporaba snaga i sredstava civilne zaštite

Stožeri civilne zaštite aktiviraju se kada nadležno tijelo proglasi da je na određenom području nastala prirodna ili druga nesreća, a izuzetno stožeri se mogu aktivirati i u slučaju kada prijeti neposredna opasnost od nastanka prirodne i druge nesreće a njihovo aktiviranje, u toj situaciji, vrši služba civilne zaštite grada, ovisno od područja koje je ugroženo. U zapovijedanju akcijama zaštite i spašavanja svaki stožer civilne zaštite poduzima one aktivnosti za koje je ovlašten zakonom.

Uporaba snaga i sredstava na zadacima zaštite i spašavanja na području Grada, vrši se sukladno s Planom zaštite i spašavanja Grada.

Upotreba snaga i sredstava civilne zaštite traje do trenutka kada je završeno spašavanje ugroženih i stradalih ljudi i materijalnih dobara, odnosno kada se ocjeni da daljnju aktivnost na obavljanju tih poslova i zadataka mogu uspješno provoditi nadležna tijela i pravne osobe u okviru svoje redovne djelatnosti, o čemu odlučuje nadležni stožer civilne zaštite.

3. Opremanje

Trenutno civilna zaštita, odnosno organizirane snage zaštite i spašavanja, službe za zaštitu i spašavanje imaju nabavljenu opremu od stane Službe za civilnu zaštitu i vatrogastvo. Opremu neophodnu da bi mogli efikasno djelovati u akcijama zaštite i spašavanja u nastalim prirodnim i drugim nesrećama još uvijek je nedostatna. Nabavka odgovarajućih MTS i opreme vrši se iz namjenskih sredstava za zaštitu i spašavanje, koja se prikupljaju na temelju naknade za zaštitu i spašavanje.

4. Načini ostvarivanja zaštite i spašavanja

Zaštita i spašavanje ostvaruje se prije svega dosljednom provedbom Zakona o zaštiti i spašavanju i provedbenih propisa koji proizlaze iz ovog Zakona, te zakonskih i provedbenih propisa kojima je regulirana ova oblast.

Da bi se ovo ostvarilo potrebno je:

- izvršiti međuresorno usklađivanje svih zakonskih i provedbenih propisa u dijelu koji se odnosi na zaštitu i spašavanje ljudi i materijalnih dobara,
- na svim razinama vlasti donijeti programe razvoja koje treba međusobno uskladiti i koordinirati,

- donijeti nove ili ažurirati postojeće planove zaštite i spašavanja, najkasnije godinu dana nakon donošenja Programa razvoja,
- osigurati punu transparentnost i odgovornost u trošenju financijskih sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje.

VI- STRATEŠKI PRAVCI RAZVOJA ZAŠTITE I SPAŠAVANJA ZAŠTITE OD POŽARA I VATROGASTVA SA AKCIONIM PLANOVIMA NJIHOVE REALIZACIJE

1. Općenito o strateškim pravcima

Program razvitka nudi razumijevanje načina ostvarivanja opredjeljenja definiranih u politici razvitka u kojoj je za svaki strateški cilj/pravac jedinstveno utvrđeno sljedeće:

- osvrt na sadašnje stanje;
- razvojna vizija kroz četiri područja djelovanja (prevencija sa ublažavanjem, pripravnost/ spremnost, odgovor i oporavak);
- temeljni strateški pravci za ostvarenje vizije (provedba) i akcioni plan kroz specifikaciju konkretnih akcija koje treba poduzeti prema strateškim pravcima.

Osvrt na sadašnje stanje zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva u Gradu Mostaru sadržajno je obrađeno u Procjeni ugroženosti Grada Mostar od prirodnih i drugih nesreća i Procjeni ugroženosti od požara Grada Mostara, tako da se u strateškim pravcima ukratko ukazuje na razloge izbora strateških pravaca razvitka u određenoj oblasti u odnosu na one koje nisu prioritet ili čiji je stupanj razvitka zadovoljavajući.

2. Akcijski plan

Akcijski plan svakog strateškog pravca razvitka sustava zaštite i spašavanja i zaštite od požara i vatrogastva daje specifikaciju konkretnih akcija za razvoj elemenata i njihovo integriranje u jedinstven, efikasan i funkcionalan sustav u periodu od **sedam** godina trajanja ovog programa. Akcijski plan nije ograničen na broj aktivnosti kojima će se provoditi i poticati navedeni strateški pravci. Njega treba promatrati kao plan koji sadrži aktivnosti kroz koje se razvija sustav zaštite i spašavanja u Gradu u cijelosti i to od svih nositelja planiranja - tijela vlasti, nevladinih organizacija, strukovnih udruženja, privatnog sektora i građanstva.

Grad Mostar će kroz Strategiju razvoja Grada Mostara za razdoblje 2022.-2027. g. određene strateške pravce razvitka a koji imaju izuzetno veliki značaj po razvoj zaštite i spašavanja realizirati u navedenom periodu. Planirana je realizacija mjera iz djelokruga drugih gradski službi i ustanova i to:

- Podizanje kvalitete urbanog i prostornog planiranja
- Poboljšanje sustava vodoopskrbe
- Poboljšanje sustava prikupljanja i tretmana otpadnih voda

- Unaprijeđenje sustava upravljanja otpadom
- Razvoj suradnje s nevladinim sektorom i građanima
- Unaprijeđenje kvalitete socijalnih usluga građanima i pomoći ranjivim skupinama
- Unaprijeđenje kvalitete zdravstvenih usluga građanima

Dio koji se tiče Civilne zaštite i vatrogastva uklopljen je u mjeru - **Stvaranje uvjeta za veću sigurnost građana.**

3. Konkretni strateški pravci sa akcionim planovima

3.1.Strateški pravac – Izgradnja i jačanje sustava zaštite i spašavanja sa posebnim osvrtom na opremanje i obuku snaga zaštite i spašavanja

3.1.1.Presjek trenutnog stanja

U skladu s Zakonom o zaštiti i spašavanju, Odlukom Gradskog vijeća Grada Mostara 01.04.2005.g. utemeljena je Služba civilne zaštite i vatrogastva, kao samostalna gradska služba, i u okviru iste funkcionira Odsjek civilne zaštite sa Operativnim centrom civilne zaštite.

Potom je utemeljen Stožer civilne zaštite Grada Mostara, tj. imenovan je Zapovjednik/ Komandant i članovi stožera, a što je temelj za efikasno djelovanje struktura civilne zaštite u uvjetima nastanka prirodne i druge nesreće. Također, Odlukom Gradonačelnika Grada imenovano je Povjerenstvo za procjenu šteta, a sve u skladu s člankom 7. stavak 2. Uredbe. Zakonom je predviđeno (članak 127. stavak 2. Zakona) da se na razini grada utemelje jedinice civilne zaštite. Trenutno u Gradu je:

- Utemeljeno 8 službi zaštite i spašavanja specijalizirane namjene. Ove službe su utemeljene u 11 pravnih osoba i udruženja građana na području Grada

3.1.2.Prevenција i ublažavanje

3.1.2.1.Normativna regulativa

- Zakonu o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, broj: 39/03 i 22/06) ,
- Zakon o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 64/09),

-Pravilnik o načinu rada i funkcioniranja stožera i povjerenika civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, br. 77/06, 5/07 i 32/14);

-Pravilnik o odjeći i obući, oznakama specijalnosti i komandnih dužnosti, upotrebi znaka civilne zaštite i identifikacijskoj iskaznici za pripadnike civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj 10/19);

-Pravilnik o organiziranju službi zaštite i spašavanja i jedinica civilne zaštite, njihovim poslovima i načinu rada („Službene novine Federacije BiH“, broj 77/06);

- Pravilnik o sadržaju i načinu vršenja inspekcijuskog nadzora u oblasti zaštite i spašavanja iz nadležnosti federalne i županijskih uprava civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj 3/07);
- Pravilnik o organiziranju i funkcioniranju operativnih centara civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj 9/19);
- Pravilnik o sadržaju i načinu vođenja evidencije obveznika civilne zaštite („Službene novine Federacije BiH“, broj 01/19).
- Odluka o vrsti i minimalnim količinama sredstava potrebnih za provođenje osobne i kolektivne zaštite građana i zaposlenika u poslovnim objektima i stambenim zgradama od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 23/04 i 58/06);
- Odluka o postupku i kriterijima za dodjelu jednokratne novčane pomoći općinama i županijama za otklanjanje šteta nastalih od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 60/06, 8/10 i 21/14);
- Odluka o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije BiH“, br. 4/12 i

3.1.2.2.Planski dokumenti

Kao mjera prevencije i ublažavanja od prirodnih i drugih nesreća doneseni su i odgovarajući planski dokumenti:

- Odluka o Procjeni ugroženosti Grada Mostara od prirodnih i drugih nepogoda, broj:02-46-2041/06,
- Odluka o usvajanju Plana zaštite i spašavanja Grada Mostara od prirodnih i drugih nepogoda, broj:02-46-13008/06,
- Plan obrane od poplava Grada Mostara ,siječanj 2008.godine,
- Odluka o Programu razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nepogoda Grada Mostara za razdoblje 2013-2017.godine, broj:02-46-10225/15,
- Izvešće o obnovi oznaka plavnog vala na području Grada Mostara u slučaju rušenja brana u nizu na rijekama Rami i Neretvi,2017.godina,
- Odluka o Procjeni ugroženosti Grada Mostara od prirodnih i drugih nepogoda i Odluka o usvajanju Plana zaštite i spašavanja Grada Mostara ,ožujak 2022.godina.

3.1.3.Pripravnost i spremnost

Pripravnost i spremnost za djelovanje u slučaju potrebe zaštite i spašavanja ovisi od kvalitete provođenja preventivnih mjera zaštite i spašavanja, te je nakon poduzimanja mjera iz područja preventive, neophodno:

- Osnivanje optimalnog broja službi zaštite i spašavanje u Gradu ;
- Izrada točnih i ažurnih evidencija svih sredstava i opreme koju će koristiti predviđene službe za zaštitu i spašavanje na gradskoj i županijskoj razini, uspostaviti jedinstvenu bazu podataka;

- Stvoriti namjenske rezerve specifične opreme i sredstava za potrebe službi zaštite i spašavanja, osigurati njihovo servisiranje i obnovu;
- Visoku razinu koordinacije u planiranju, osnivanju i opremanju službi zaštite i spašavanja i njihovoj upotrebi;
- Tamo gdje nema uvjeta za osnivanje službi zaštite i spašavanja, obvezno pristupiti utemeljenju jedinica civilne zaštite opće namjene, i po mogućnosti jedinica civilne zaštite specijalizirane namjene, također osloncem na utvrđene resurse;
- Osigurati donošenje odgovarajućih planova zaštite i spašavanja i njihova provjera kroz vježbe aktiviranja nadležnih za odgovor na prirodnu ili drugu nesreću.

3.1.4. Odgovor – oporavak

Suština Programa, organizacije, popunjavanja, obuke i uvježbavanja racionalnih, efikasnih i ekonomičnih snaga za zaštitu i spašavanje je da u uvjetima kada se za to ukaže potreba, adekvatno i pravovremeno odgovore na prijeteću opasnost pružajući pomoć ugroženim ljudima, te sklanjajući i štiteći materijalna dobra. Uspješan razvoj ove oblasti, u smislu odgovora na prirodne i druge nesreće, treba naročito osigurati sljedeće:

- da se dobiju racionalne, ekonomične i efikasne strukture civilne zaštite spremne da u svakom momentu i u svim uvjetima pruže pomoć ugroženom i stradalom stanovništvu,
- da se omogući pravovremena i adekvatna uporaba snaga i sredstava namijenjenih za zaštitu i spašavanje, te da se njihovo angažiranje obavi prema Planu prioriteta ovisno o ugroženosti određenog područja,
- da se ugroženo područje i pojedinci zaštite od mogućih zlouporaba (pljačka i devastacija na ugroženom području, nestručan pristup kod provođenja mjera zaštite i spašavanja i sl.),
- da se osigura pravilno evidentiranje i procjenjivanje šteta nastalih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća (prije ili u toku odgovora), te evidentiranje podataka o stradalom stanovništvu,
- da se osigura adekvatno djelovanje struktura civilne zaštite i stanovništva za slučaj da dođe do obolijevanja ili smrti većeg broja ljudi ugroženih djelovanjem prirodnih i drugih nesreća, ili onih koji pružaju pomoć ugroženim i stradalim.

U cilju unapređenja dostignutog stupnja organizacije snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje, u predviđenom planskom periodu, potrebno je provesti sljedeće planove i programe:

- opremiti i popuniti Gradski stožer civilne zaštite i postrojbe opće namjene,
- opremiti operativni centar CZ Grada
- izvršiti obuku uposlenika u Gradu za potrebe planiranja i provođenja mjera zaštite i spašavanja, kao i obuku povjerenika mjesnih zajednica, mjesnih stožera civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja i stanovništva,
- osigurati fazno popunjavanje stožera, službi i povjerenika civilne zaštite odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima, zatim obuku i vježbu za rukovanje nabavljenim sredstvima,

- osigurati planiranje i provođenje mjera zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća kroz redovne planove, programe i projekte gradskih službi uprave, poduzeća i ustanova na području Grada,
- razraditi i uvježbati planove djelovanja i planove koordinacije u slučaju kada zaprijeti nastanak ili nastane prirodna ili druga nesreća.

3.1.5. Provedba

Provedba ovog strateškog cilja se ogleda kroz:

a) Obuka Gradskog stožera civilne zaštite

Obuka pripadnika stožera, kao operativno-stručnih tijela za zaštitu i spašavanja treba da obuhvati slijedeću problematiku:

- Koordinacija i zapovijedanje svim akcijama zaštite i spašavanja, na području svog djelovanja, posebno za vrijeme trajanja stanja prirodne i druge nesreće.
- Način uporabe snaga i sredstava civilne zaštite u akcijama zaštite i spašavanja.
- Provođenje akcije mobilizacije snaga i sredstava struktura civilne zaštite i drugih subjekata koji učestvuju u zaštiti i spašavanju.
- Primjena i provođenje dokumenta Plana zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.
- Donošenje i izvršavanje zapovjedi u svezi sa provođenjem odgovarajućih mjera zaštite i spašavanja i načina korištenja snaga i sredstava za zaštitu i spašavanje.
- Rješavanje ostalih pitanja koja se pojave u tijeku provođenja akcija zaštite i spašavanja.
- Pored poznatih formi rada koje se koriste u obuci navedenih struktura predvidjeti i učešće u zajedničkim vježbama koje se organiziraju na gradskoj i županijskoj razini.

b) Obuka postrojbi opće i specijalizirane namjene

Obuka pripadnika postrojbi civilne zaštite opće i specijalizirane namjene treba biti realizirana kroz odgovarajuće programe stjecanja temeljnog teoretskog znanja sa posebnim težištem na stjecanje praktičnih znanja, postupaka i radnji za poslove za koje su ove postrojbe namijenjene. Posebnu pažnju treba posvetiti obuci zapovjednika postrojbi opće i specijalizirane namjene, kroz dodatne tečajeve i praktične vježbe, kao najodgovornijim osobama za praktično rukovođenje akcijama zaštite i spašavanja.

c) Obuka stanovništva

Stanovništvo se putem obuke mora osposobiti za uspješno vršenje svih poslova i zadataka koji spadaju u osobnu i uzajamnu zaštitu građana, koja je predviđena u članku 41. Federalnog zakona o zaštiti i spašavanju.

Ta zaštita je u funkciji osobne zaštite građana, njihove obitelji i njihove imovine, koju oni osobno treba da provode u svojoj kući ili stanu gdje žive i gdje se nalazi njihova imovina.

d) Osigurati fazno popunjavanje stožera, službi i povjerenika civilne zaštite odgovarajućim materijalno-tehničkim sredstvima, zatim obuku i vježbu za rukovanje nabavljenim sredstvima,

3.1.6. Akcioni plan

Za realizaciju programa, organizacije, opremanja, popunjavanja, obuke i uvježbavanja snaga za zaštitu i spašavanje, potrebno je poduzeti slijedeće korake:

Akcioni plan poboljšanja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća	
1.	Donošenje Nastavnih planova i programa obuke struktura civilne zaštite na razini Grada .
2.	Izrada planova opremanja specijaliziranih službi zaštite i spašavanja
3.	-Nadogradnja sustava komunikacije -OC Informatička i ICT oprema Potrebno je proširenje sustava komunikacije na područje cijeloga Grada što iziskuje nabavku i ugradnju telekomunikacijske i druge opreme, proširenje sustava video nadzora nad zgradama i infrastrukturnim objektima od značaja za Grad u slučajevima prirodne i druge nesreće, instaliranje modula komunikacije sa drugim službama i operativnim centrima. -Izgradnja objekta za smještaj Službe/Odsjeka Civilne zaštite (postojeći objekt u regulacionom planu je označen kao privremeni, a isto tako ni prostorno ni funkcionalno ne zadovoljava potrebe).
4.	Izradu baze podataka o svim resursima
5.	Uređenje odgovarajućeg poligona za praktičnu obuku za osposobljavanje u vođenju akcija zaštite i spašavanja po različitim mjerama zaštite i spašavanja
6.	Odrediti kadrove civilne zaštite Grada Mostara koji će završiti odgovarajuću obuku u Federalnom centru za obuku za zaštitu i spašavanje , te potom prenijeti stečeno znanje na gradsku razinu.
7.	Izraditi bazu podataka o svim smještajnim kapacitetima
Nositelji akcionog plana	
Gradonačelnik, Načelnik Odjela za organizaciju, pravne poslove, opću upravu, civilnu zaštitu i vatrogastvo, Služba civilne zaštite i vatrogastva, Odsjek za civilnu zaštitu	
Način financiranja- iz sredstva posebne naknade	

Financijski obuhvat , opremanje svih struktura civilne zaštite ,izradu baze podataka o svim resursima, stalno ažuriranje baze podataka resursa, sredstva se osiguravaju prema članku 180; 183 i 184. Zakona za zaštitu i spašavanje.

Grad osigurava financijska sredstva za obučavanje i vježbe svojih struktura zaštite i spašavanja iz proračuna i sukladno s člankom 184. Zakona o zaštiti i spašavanju.

3.2.Strateški pravac - Program razvoja zaštite od požara

Zaštita od požara obuhvata skup mjera i radnji upravne, organizacijske, stručne, tehničke, obrazovne i propagandne prirode, koje se poduzimaju u cilju sprječavanja izbijanja i širenja požara, njegovog otkrivanja, te zaštite ljudi, biljnog i životinjskog svijeta, materijalnih, kulturnih, povijesnih i drugih dobara i okoliša .

U okviru Programa razvoja, sukladno s člankom 17. Zakona o zaštiti od požara, utvrđena su i pitanja koja se odnose na programiranje razvoja zaštite od požara , s obzirom da se zaštita od požara i vatrogastva na području Grada (na način utvrđen u članku 3. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva), organizira i funkcionira u okviru jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja koji je uređen Zakonom o zaštiti i spašavanju ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća.

3.2.1. Presjek trenutnog stanja

Unutar Službe za civilnu zaštitu i vatrogastvo je uža organizacijska jedinica - odsjek za zaštitu od požara, koji u oblasti zaštite od požara vrši slijedeće poslove:

- definira i predlaže pitanja koja se odnose na razvoj zaštite od požara i vatrogastva u okviru programa razvoja zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća grada, a što se vrši u suradnji sa ostalim službama za upravu grada;
- izrađuje Procjenu ugroženosti od požara i Plan zaštite od požara Grada i osigurava njegovu realizaciju uz učešće gradskih službi za upravu ;
- poduzima odgovarajuće mjere i aktivnosti na organiziranju i provođenju zaštite od požara na području Grada u skladu s Zakonom,
- vodi bazu podataka o požarima koji se dešavaju na području Grada (mjesečne i godišnje statističke listove o intervencijama).

Organizacija i funkcioniranje zaštite od požara i vatrogastva u Gradu utvrđuje se u Planu zaštite od požara Grada , koji donosi Gradsko vijeće na prijedlog Gradonačelnika.

3.2.2.Prevenција i ublažavanje

3.2.2.1.Normativna regulativa

Sustav zaštite od požara se temelji na preventivnom djelovanju svih građana i institucija i nadzoru državnih tijela u oblasti zaštite od požara. Zakon obvezuje tijela lokalne uprave, državna tijela, kao i pravne osobe i druge subjekte, da osiguraju provedbu mjera zaštite od požara i nadzor nad njihovom provedbom, donošenjem procjena i planova zaštite od požara za objekte koje koriste ili su u njihovom vlasništvu.

Kada su u pitanju mjere prevencije, u smislu normativno-pravnog uređenja poslovi zaštite od požara uređeni su :

- Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastva („Službene novine F BiH“, broj: 65/09),
- Zakon o zaštiti od požara („Narodne novine HNŽ/K“ br.5/04 i 5/09);
- Zakon o upravljanju i održavanju zajedničkih dijelova i uređaja zgrada („Narodne novine HNŽ/K“ br.1/06);
- Zakon o zapaljivim tekućinama i plinovima („Narodne novine HNŽ/K“ br.3/05);
- Zakon o gradnji („Narodne novine HNŽ/K“ br.5/13);

Oblast zaštite od požara detaljnije je uređena kroz slijedeće Pravilnike:

- Pravilnik o tehničkim normativima za zaštitu skladišta od požara i eksplozija („Službene novine F BiH“ br.23/11);
- Pravilnik o odabiru i održavanju aparata za gašenje početnih požara koji se mogu stavljati u promet s jamstvenim rokom i servisnim rokom („Službene novine F BiH“ br.46/11);
- Pravilnik o tehničkim normativima za uređaje za automatsko zatvaranje vrata i klapni otpornih prema vatri („Službene novine F BiH“ br.50/11);
- Pravilnik o uvjetima, osnovama i kriterijima za razvrstavanje građevina u kategorije ugroženosti od požara („Službene novine F BiH“ br.79/11);
- Pravilnik o zaštiti visokih objekata od požara („Službene novine F BiH“ br.81/11);
- Pravilnik o zaštiti od požara građevina za javnu uporabu („Službene novine F BiH“ br.86/11);
- Pravilnik o tehničkim normativima za vanjsku i unutarnju hidrantsku mrežu za gašenje požara („Službene novine F BiH“ br.87/11);
- Pravilnik o tehničkim normativima za zaštitu od požara i eksplozija pri čišćenju posuda za zapaljive tekućine („Službene novine F BiH“ br.6/12);
- Pravilniku o uvjetima za vatrogasne pristupe i prolaze za stambene i druge zgrade i objekte i za sve prostore koji se smatraju građevinama („Službene novine F BiH“ br.);
- Program obuke zaposlenika u pravnim osobama, državnim tijelima i drugim institucijama u oblasti zaštite od požara („Službene novine Federacije BiH“ br.59/10);
- Pravilnikom o polaganju ispita za samostalno rukovanje eksplozivnim sredstvima u oblasti rudarstva („Službene novine F BiH“ br.13/11);
- Pravilnikom o izgradnji postrojenja za upaljive tekućine i o uskladištenju upaljivih tekućina („Sl.list“ br.20/71 i 23/73) ;
- Pravilniku o izgradnji stanica za opskrbu motornih vozila gorivom i za uskladištenje i pretakanje goriva („Sl.list“ br.27/71);

3.2.2.2.Preventivne mjere zaštite od požara koje je potrebno provesti kako bi se opasnosti od nastajanja i širenja požara smanjile na najmanji mogući nivo

- **Mjere zaštite od požara u oblasti prostornog planiranja**

Tijelo uprave nadležno za poslove prostornog uređenja mora osigurati da se pri izradi dokumenata prostornog uređenja i to: prostornog plana grada, urbanističkog plana, regulacijskog plana i urbanističkog projekta, predvide prostorne i tehničke mjere zaštite od požara, a naročito:

- uvjete za efikasno spašavanje ljudi, životinja i materijalnih dobara;
- potrebne razmake ili protupožarnu udaljenost između objekata;
- prometne i manipulativne površine za interventna vozila;
- priključke za osiguranje vode potrebne za gašenje požara;
- primjenu odgovarajućih materijala koji ne mogu biti uzročnici nastanka i prijenosa požara.

Građevine i postrojenja u kojima će se skladištiti i koristiti zapaljive tekućine i plinovi moraju se graditi na sigurnosnoj udaljenosti od ostalih građevina i komunalnih uređaja, u skladu s odredbama Pravilnika o izgradnji postrojenja za upaljive tekućine i o uskladištenju upaljivih tekućina („Sl.list“ br.20/71 i 23/73) i Pravilnika o izgradnji stanica za opskrbu motornih vozila gorivom. Mjesta za gradnju građevina u kojima se obavlja proizvodnja, smještaj i čuvanje eksplozivnih tvari, sukladno Pravilniku o uvjetima i načinu provedbe sigurnosnih mjera pri smještaju i skladištenju eksplozivnih tvari. Uz naprijed navedena dokumenta izrađuje se elaborat zaštite od požara u kojem se razrađuju pobrojane mjere.

- **Preventivne mjere koje se provode pri projektiranju i gradnji građevina**

Pri projektiranju i izgradnji građevina i ugradnji priključaka, opreme, uređaja i postrojenja, kao i njihovoj proizvodnji, moraju se predvidjeti i primijeniti mjere zaštite od požara koje će omogućiti:

- smanjenje mogućnosti nastanka požara;
- pravodobno otkrivanje i izvješćivanje o požaru;
- efikasno spašavanje ljudi, životinja i materijalnih dobara (u građevini i izvan nje);
- ograničavanje širenja vatre i dima;
- efikasno gašenje požara;
- osiguranje prometnih i manipulativnih površina za interventna vozila.

- **Održavanje instalacija**

Vlasnici i korisnici građevina i prostora, te upravitelji stambenih objekata dužni su održavati u ispravnom stanju postrojenja, uređaje, električne, plinske, ventilacijske i druge instalacije, dimnjake i ložišta koji mogu prouzrokovati nastanak i širenje požara, sukladno tehničkim normama i uputama proizvođača, koji se odnose na ta pitanja o čemu moraju voditi evidenciju i posjedovati odgovarajuću dokumentaciju.

- **Izgradnja izvora i instalacija za opskrbu vodom za gašenje požara**

Za gašenja požara potrebno je osigurati minimalno potrebne količine vode i tlak u hidrantskoj mreži, sukladno važećim propisima. Također potrebno je određeni broj izvora, vodotoka i akumulacija, što prirodnih, što umjetnih, urediti da bi se oni mogli iskoristiti za eventualne akcije gašenja požara.

Vlasnici građevina i prostora, te upravitelji stambenih objekata u kojima je po projektnoj dokumentaciji predviđena i ugrađena unutarnja i vanjska hidrantska mreža dužni su je stalno održavati u tehnički ispravnom stanju, redovno vršiti kontrolu ispravnosti te mreže i voditi odgovarajuću evidenciju o izvršenoj kontroli.

- **Preventivne mjere pri otkrivanju požara na otvorenim prostorima**

Neposredna zaštita državnih i privatnih šuma -čuvanje šuma od šumskih požara i drugih elementarnih nepogoda, biljnih bolesti i štetočina kao i drugih protuzakonitih radnji, vrši se putem organizirane čuvarske službe. Čuvarska služba postavlja i uredno održava i po potrebi obnavlja znakove upozorenja i zabrane (zabrana loženja vatre, pušenja, kampiranja, zabrana ulaza vozila i osoba u šume, opasnosti od požara) na ivicama šuma uz putove koje prolaze šumom ili uz šumu .

Osim preventivnih protupožarnih mjera, jedini efikasan način smanjenja štete koji uzrokuju požari otvorenog prostora je pravodobno uočavanje požara u nastajanju, te brza i odgovarajuća intervencija, što omogućuju inteligentni nadzorni sustavi.

To se postiže analizom slika kamere u vidljivom dijelu spektra tijekom dana, a u bliskom infra-crvenom dijelu spektra tijekom noći. Sustav za prepoznavanje šumskog požara automatski analizira sliku, tražeći vidljive znakove vatre, poput dima požara u dnevnim uvjetima i plamena vatre u noćnim uvjetima. U slučaju sumnje na požar generira se alarm, a sumnjivi dijelovi slike se označe i zumiraju. Operater donosi krajnju odluku pregledom označenih dijelove slike i odlučuje da li se radi o požaru ili ne. Trenutno je u Gradu instaliran jedan takav sustav na Fortici.

- **Mjere u svezi s loženjem vatre i spaljivanjem korova i drugog biljnog otpada na otvorenom prostoru**

U cilju provedbe ove preventivne mjere potrebno je organizirati savjetodavne sastanke za sve sudionike i obveznike provođenja zaštite od požara, prvenstveno s vlasnicima šumskih površina, vlasnicima i korisnicima poljoprivrednog zemljišta, stanovnicima naselja seoskog karaktera koji se pretežito bave poljoprivrednom djelatnošću, sa šumarskim i poljoprivrednim inspektorima, te inspektorima zaštite od požara MUP-a, sve u cilju poduzimanja potrebnih mjera, kako bi se opasnost od nastajanja i širenja požara smanjila na najmanju moguću mjeru.

- **Preventivne mjere koje se poduzimaju u cilju sprečavanja nastanka eksplozije**

Preventivne mjere koje se poduzimaju od strane MUP-a u cilju osiguranja provođenja propisa o zaštiti od eksplozija tijekom rada sa eksplozivnim tvarima usmjerene su prema vlasnicima građevina, građevinskih dijelova i prostora koji su dužni održavati u ispravnom stanju postrojenja, uređaje, električne, plinske, ventilacijske i druge instalacije, dimnjake i ložišta, kao i druge uređaje koji mogu prouzrokovati nastajanje i širenje požara i eksplozija, sukladno s tehničkim normativima i uputama proizvođača, o čemu moraju posjedovati dokumentaciju.

Redovni inspeksijsko-nadzorni pregledi u gospodarskim subjektima koji se bave nabavkom, prodajom, uporabom i skladištenjem eksplozivnih tvari usmjereni su na poštivanje zakona i provedbenih propisa koji reguliraju provođenje preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija.

- **Mjere u pogledu održavanja i čišćenja dimnjaka**

Na stambenim objektima (kuće, stanovi, vikendice...), zatim kioscima te pomoćnim objektima najveći broj požara je izazvan nepažnjom, neodržavanjem instalacija i uređaja, nepažnjom u radu sa električnim trošilima u domaćinstvu, često zapaljenje dimnjaka. Na temelju članka 26. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu („Službene novine Federacije BiH“, broj 64/09), Gradsko vijeće Grada Mostara svojom Odlukom uređuje organizaciju i rad dimnjačarske djelatnosti, rokove čišćenja dimnjaka, uvjete za vršenje dimnjačarske službe, te druga pitanja značajna za obavljanje dimnjačarske djelatnosti, kao i obavljanje nadzora nad radom te službe.

Grad i druge institucije, javna poduzeća, kroz proračune i na drugi način osiguravaju finansijska sredstva za sprovođenje preventivnih mjera zaštite od požara u skladu sa važećom zakonskom regulativom iz ove oblasti.

- **Mjere koje MUP poduzima za ublažavanje i otklanjanje posljedica u kriznim situacijama**

Na razini ministarstva sačinjen je Okvirni plan mjera i aktivnosti policije MUP-a u kriznim situacijama. Ovim planom utvrđene su procedure za djelovanje pri velikim nesrećama prouzrokovane prirodnim ili ljudskim faktorom, te su date obveze rukovodećim službenicima policije MUP-a i rukovodećim službenicima policije u policijskim upravama da predvide i planiraju svoje mjere i aktivnosti u slučaju događaja u kriznim situacijama.

Rukovodeći službenici na području svog djelovanja organiziraju pružanje pomoći prilikom evakuacija, kontrolu prometa, osigurati mjesto događaja nepogode, spriječiti pljačke, krađe i povrede tuđeg posjeda.

3.2.3. Pripravnost i spremnost

Mjere pripravnosti i spremnosti za djelovanje u uvjetima pojave opasnosti od požara direktno ovise o provođenju kratkoročnih i dugoročnih mjera prevencije, a naročito onih iz oblasti prostornog planiranja, gradnje i održavanja objekata, zatim od poštivanja i provođenja prometnih propisa, organiziranosti i obučenosti stanovništva koje je ugroženo djelovanjem požara i drugih faktora.

Pripravnost odnosno spremnost za zaštitu od požara se ogleda o provođenju kratkoročnih i dugoročnih mjera prevencije u tijelima uprave i pravnim osobama.

Planovi zaštite od požara pravnih osoba čiji su objekti razvrstani u PU 1 i PU 2 (visoko i srednje zahtjevne građevine s aspekta požarne ugroženosti) kategoriju ugroženosti, čine sastavni dio Plana zaštite od požara Grada Mostara. Vlasnici /korisnici građevina označenih u procjeni i planu sa PU1 i PU2, dužni su donijeti:

a) Pravilnik zaštite od požara u skladu sa člankom 24. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvo ("Službene novine F BiH", broj 64/09);

b) Procjenu ugroženosti od požara u skladu s člankom 22. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvo a u vezi sa Metodologijom za izradu procjene ugroženosti od požara ("Službene novine F BiH", broj 08/11);

c) Plan zaštite od požara u skladu s člankom 22. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvo a u vezi s Uredbom o sadržaju i načinu izrade planova zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća i planova zaštite od požara ("Službene novine F BiH", broj 08/11).

3.2.4. Odgovor – oporavak

- Provoditi obuku najmanje jedanput u dvije godine po Programu obuke zaposlenika u pravnim osobama, državnoj upravi i upravnim tijelima u oblasti zaštite od požara („Službene novine Federacije BiH“ br.59/10).
- Pravne osobe vlasnici ili korisnici građevina svrstanih u PU1 i PU2 su dužni najmanje jedanput godišnje održavati trening i simulaciju evakuacije na temelju procjene ugroženosti i plana zaštite od požara.
- Postojeću hidrantsku mrežu redovito održavati i ispitivati. Izraditi kartu javnih hidranata u nadležnosti JP Vodovod na području Grada koja mora biti dostavljena Službi CZ i profesionalnoj vatrogasnoj postrojbi te osigurati njihovu redovnu kontrolu funkcionalnosti.
- Vlasnici i korisnici građevina i prostora, te upravitelji stambenih objekata dužni su održavati u ispravnom stanju postrojenja, uređaje, električne, plinske, ventilacijske i druge instalacije, dimnjake i ložišta koji mogu prouzrokovati nastanak i širenje požara, sukladno tehničkim normama i uputama proizvođača, koji se odnose na ta pitanja o čemu moraju voditi evidenciju i posjedovati odgovarajuću dokumentaciju.
- Putem sredstava informiranja emitirati upozorenja za sve sudionike i obveznike provođenja zaštite od požara, prvenstveno za vlasnike šumskih površina, vlasnike i korisnike poljoprivrednog zemljišta, stanovnike naselja seoskog karaktera koji se pretežno bave poljoprivrednom djelatnošću, te organizirati sastanke sa šumarskim i poljoprivrednim inspektorima, te inspektorima zaštite od požara MUP-a , a sve u cilju poduzimanja potrebnih mjera, kako bi se opasnost od nastajanja i širenja požara smanjila.
- Opremu i sredstva namijenjena za preventivnu i operativnu zaštitu od požara i držati u ispravnom i funkcionalnom stanju.

Nadzor nad provođenjem mjera zaštite od požara vrši inspekcijska služba Županije tj. Ministarstvo unutarnjih poslova Županije/Kantona u čijem su djelokrugu i nadležnosti vezane za poslove zaštite od požara a sve u skladu s člankom 142.-144. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu F BiH. Inspekcijski nadzor nad provedbom mjera zaštite od požara u šumama i na šumskom zemljištu obavljaju šumarski inspektori, na poljoprivrednom zemljištu obavljaju poljoprivredni inspektori, a za zaštićena područja prirodnog i kulturno-povijesnog nasljeđa nadzor vrše inspektori iz te oblasti po propisima kojima su uređene inspekcije u tim oblastima.

Kao mjera odgovora/oporavka je i učešće inspektora za zaštitu od požara i eksplozija u pružanju pomoći u pripremama za izradu prostornog, urbanog i regulacionog plana u pogledu primjene mjera i tehničkih normativa zaštite od požara, kao i izrada i tempo implementacije Plana zaštite od požara Grada.

Mjere koje je potrebno poduzimati na zaštiti šuma od požara:

- mjere predviđene u planovima gospodarenja i protupožarne zaštite šuma,
- opremanje čuvarske službe neophodnom PP opremom,
- štampanje javnih oglasa, znakove upozorenja i zabrane,
- izrada projekata pošumljavanja, izgradnje novih i održavanje postojećih prosjeka, popunjavanja i izgradnje podignutih nasada radi prevencije odronjavanja i klizanja tla i biološke regulacije vodnog režima (sprječavanja brzog otjecanja površinskih voda).

Mjere oporavka su dugoročne operativno–stručne mjere koje se trebaju provoditi uz učešće stručnih osoba i službi iz oblasti koja je bitna za uspješno provođenje programa oporavka požarom pogođenih površina.

3.2.5.Provedba

Za potrebe razvoja ovog strateškog pravca razvoja zaštite i spašavanja neophodno je ostvariti punu koordinaciju i suradnju sa nadležnom županijskom upravom za civilnu zaštitu, gospodarskim društvima a sve sa ciljem unapređenja zaštite od požara.Za provedbu mjera koje je potrebno poduzimati na zaštiti šuma od požara zadužena je ***Uprava za šumarstvo*** HNŽ/K– Odjel 1 sa sjedištem u Mostaru za državne i privatne šume u granicama Grada Mostara i općine Čitluk. Pravne osobe, tijela uprave i druge institucije, dužni su svojim općim aktom, a u skladu sa vrstom djelatnosti koju obavljaju i procesom rada, urediti pitanja koja se odnose na organizaciju i funkcioniranje zaštite od požara u svojim objektima i prostorima.

Odgovorna osoba za organiziranje zaštite od požara je:

1. Vlasnik, odnosno korisnik imovine kada se radi o privatnom vlasništvu.
2. Rukovodilac tijela uprave , upravne organizacije i drugog državnog tijela Federacije, županije, grada i općine.
3. Ravnatelj ili druga odgovorna osoba u gospodarskom i drugim pravnim osobama, određena općim aktom pravne osobe.

3.2.6. Akcioni plan zaštite od požara

	Akcioni plan –zaštita od požara	Nositelji akcionog plana
1.	Izraditi procjenu ugroženosti i plan zaštite od požara za objekte koje koristi Gradska uprava	- Gradonačelnik - Služba civilne zaštite i vatrogastva - Odsjek za zaštitu od požara
2.	Osigurati financijska sredstva provođenje obuke svih uposlenika Gradske uprave (najmanje 1 x u 2 godine) iz oblasti zaštite od požara	
3.	Osigurati financijska sredstva za pregled i nabavku PP opreme i instalacija u objektima koje koristi Gradska uprava	
4.	Osigurati financijska sredstva za nabavku PP aparata i hidranata (kao preventivnu mjeru zaštite od požara) za stambene građevine visine preko 22m na području Grada	
Način financiranja- Proračun i sredstva posebne naknade		

Sredstva posebne naknade koriste se i za sudjelovanje u provođenju preventivnih mjera zaštite od požara koje su u funkciji sprječavanja nastanka prirodnih ili drugih nesreća ili ublažavanja djelovanja.

3.3.Strateški pravac – Izgradnja i jačanje vatrogasne djelatnosti kao jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja

Vatrogasna djelatnost obuhvata aktivnosti na gašenju požara i spašavanju ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom i eksplozijom, pružanju tehničke pomoći u nezgodama i opasnostima izazvanim prirodnim i drugim nesrećama, učešće u provođenju preventivnih mjera zaštite od požara i eksplozija, kao i obavljanju drugih poslova vezanih za zaštitu i gašenje požara i spašavanje ljudi i materijalnih dobara ugroženih požarom i drugim elementarnim nepogodama. Vatrogasnu djelatnost obavljaju vatrogasne postrojbe, vatrogasna društva i vatrogasni savezi, u skladu s nadležnostima koje su utvrđene Zakonom i propisima županije i grada.

3.3.1. Presjek trenutnog stanja

Okosnicu zaštite od požara i vatrogastva u Gradu čini Profesionalna vatrogasna postrojba/ jedinica Mostar koja djeluje unutar Službe za CZ i vatrogastvo kako je definirano Pravilnikom. Osnivanje profesionalne vatrogasne postrojbe/jedinice, njena veličina i razmjestaj, vrši se u skladu sa procjenom ugroženosti od požara područja grada, i njihovim kadrovskim, materijalnim i drugim uvjetima i potrebama za efikasno funkcioniranje postrojbi. Profesionalna vatrogasna postrojba Grada Mostara je trenutno formacijski organizirana kao postrojba (ispostava Sjeverni Logor i Sjedište) sa 4 voda i ukupno 64 vatrogasaca raspoređena u vodovima .

Na području Grada Mostara djeluje 8 dobrovoljnih vatrogasnih društava (registriranih kao udruge građana), te jedna vatrogasna postrojba veličine odjeljenja unutar Zračne luke Mostar sa 8 vatrogasaca i 2 vatrogasna vozila. Službe protupožarne zaštite formirane su u KBC Mostar, TC Mepas mall, Aluminij d.d.Mostar.

3.3.2.Prevenција i ublažavanje

3.3.2.1.Normativna regulativa

Kada su u pitanju mjere prevencije, u smislu normativno-pravnog uređenja poslovi zaštite od požara i vatrogastva uređena su :

- Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastva („Službene novine F BiH“, broj: 65/09),
- Zakon o vatrogastvu („Narodne novine HNŽ/K“ br.5/04);

Oblast vatrogasne djelatnosti je pobliže uređena kroz slijedeće Uredbe i Pravilnike:

-Pravilnikom o minimumu tehničke opreme i sredstava i roku korištenja te opreme i sredstava za profesionalne i druge vatrogasne postrojbe („Službene novine F BiH“, broj:104/12), propisana su sredstva i oprema koja je neophodna za uspješno djelovanje i rad vatrogasnih postrojbi.

-Pravilnik o uvjetima koje moraju ispunjavati objekti za smještaj profesionalnih i dobrovoljnih vatrogasnih jedinica i vatrogasnih jedinica pravnih osoba i minimum materijalno tehničkih sredstava potrebnih za održavanje opreme i sredstava tih jedinica („Službene novine Federacije BiH“, broj 107/12);

-Naredba o osobnoj zaštitnoj opremi („Službeni glasnik BiH“, broj:75/10) i Uredba o uniformi, nazivima funkcija i funkcionalnim oznakama vatrogasaca u profesionalnim i dobrovoljnim vatrogasnim postrojbama, ovlaštenja zapovjednika tih postrojbi, zaštitnoj i radnoj odjeći i opremi vatrogasaca („Službene novine FBiH“, broj:8/11).

-Uredbe o sadržaju, uvjetima, načinu i Programu polaganja ispita u oblasti vatrogastva („Službene novine F BiH“, broj:93/12) i Programa obuke i osposobljavanja za dobrovoljne vatrogasce, kao i sadržaj i način polaganja stručnog ispita za dobrovoljne vatrogasce („Službene novine F BiH“, broj:37/15),

3.3.2.2.Preventivne mjere

Od preventivnih mjera i mjera ublažavanja nesreće izazvane požarom za područje Grada Mostara su detaljno razrađeni u Procjeni ugroženosti od požara i Planu zaštite od požara za područje Grada. Za pravovremeno djelovanje na gašenje požara nastalih u udaljenim naseljenim mjestima, utemeljena su dobrovoljna vatrogasna društva.Za pravovremeno otkrivanje požara na otvorenom prostoru instaliran je jedan inteligentni nadzorni sustav na Fortici.

3.3.3.Pripravnost i spremnost

Kada se i pored svih poduzetih preventivnih mjera zaštite od požara dogodi požar, djeluje Profesionalna vatrogasna postrojba Grada Mostara. Da bi Profesionalna vatrogasna postrojba bila spremna odgovoriti i ugasiti svaki požar na području Grada ,iz Procjena ugroženosti od požara Grada Mostara vidljivo je, da vatrogasne postrojbe u pogledu ljudstva i MTS-a treba popuniti do broja predviđenog u Procjeni i Planu zaštite od požara i to:

- Sukladno izračunu o potrebnom broju vatrogasaca iz Procjena ugroženosti od požara i tehnoloških eksplozija Grada osigurati potreban broj operativnih vatrogasaca.
- Procjenom ugroženosti od požara Grada , definirano je da je za potrebe vatrogasne djelatnosti , postojeću PVP koja po formacijskom obliku odgovara vatrogasnoj postrojbi, treba proširiti u formacijski sastav **brigade** .
- Točan broj profesionalnih vatrogasaca i ispostava će se definirati kada se utvrdi odnos sa Zračnom lukom Mostar i njihovim zahtjevima prema PVP Grada za ispomoć,
- Za svakog profesionalnog vatrogasca osigurati komplet osobne zaštitne opreme. Osigurati ostalu opremu pripadnika vatrogasne postrojbe, posebno odijela za zaštitu od visokih temperatura, odijela za zaštitu od krutih, tekućih i plinovitih kemikalija i aparata za zaštitu disajnih organa.
- Opremanje vatrogasnih postrojbi opremom i tehnikom obaviti sukladno Pravilniku o minimumu tehničke opreme i rok korištenja te opreme i sredstava za vatrogasne postrojbe („Službene novine Federacije BiH“, broj 104/12);
- Profesionalne i dobrovoljne vatrogasce uvježbavati kako bi se uspješno aktivirali u slučaju požara temeljem Pravilnika o programu i načinu provedbe teorijske nastave i praktičnih vježbi u vatrogasnim postrojbama i Uredbom o sadržaju , uvjetima, načinu i programu polaganja ispita u oblasti vatrogastva („Službene novine F BiH „, br.8/11) .
- Za potrebe vatrogasne postrojbe potrebno je osigurati odgovarajuća spremišta za vatrogasna vozila i tehniku sa zagrijavanjem prostora vatrogasnog spremišta kako bi u hladnijim (zimskim) uvjetima mogli brzo i učinkovito djelovati.
- Vođenje evidencije o požarima i statistike sukladno s Pravilnikom o sadržaju i načinu vođenja evidencija u vatrogasnim postrojbama („Službene novine Federacije BiH“, broj 55/11).

3.3.4.Odgovor – oporavak

Sušтина organizacije, popunjavanja, obuke i uvježbavanja racionalnih, efikasnih i ekonomičnih vatrogasnih snaga je da, u uvjetima požara, adekvatno i pravovremeno odgovore na prijeteću opasnost pružajući pomoć ugroženim ljudima i štiteći materijalna dobra. Uspješan razvoj ove oblasti, u smislu odgovora na nesreću izazvanu požarom , treba naročito osigurati sljedeće:

- Za učinkovito i uspješno djelovanje vatrogasaca od trenutka uzbunjivanja, početka intervencije, lokaliziranja i gašenja požara, potrebno je osigurati dovoljan broj stabilnih, mobilnih i prijenosnih radio uređaja za potrebe vatrogasnih postrojbi.

- Intenzivirati aktivnosti na implementaciji podzakonskih propisa utvrđenih Zakonom o zaštiti od požara i vatrogastvu, koji se odnose na obvezu kontinuiranog stručnog obučavanja, osposobljavanja i kondicioniranja profesionalnih vatrogasaca u PVP Grada Mostara.
- Kod popunjavanja PVP profesionalnim vatrogascima u gradu voditi računa o potrebi pomlađivanja sastava PVP .
- Razvoj stručnog osposobljavanja (specijalističke obuke) pripadnika vatrogasnih i drugih službi i postrojbi formiranih u Gradu , za gašenje požara ali i druge specijalnosti.

3.3.5. Provedba

Provedba ovog strateškog cilja se ogleda kroz:

- Mjere opremanja profesionalnih vatrogasaca osobnom i kolektivnom opremom,
- Opremanje sa minimum MTS koje treba da posjeduje vatrogasna brigada,
- Mjere za jačanje dobrovoljnog vatrogastva,
- Mjere za dogradnju sustava veza,
- Osposobljavanje i usavršavanje profesionalnih vatrogasaca,
- Sanacija objekata u kojima su smještene vatrogasne postrojbe,
- Opremanje i modernizacija operativnog centra 123

3.3.6. Akcioni plan

	Akcioni plan poboljšanja stanja u vatrogastvu	Nositelji akcionog plana
1.	Osposobljavanje i usavršavanje	
2.	Opremanja vatrogasne brigade MTS-a -hidraulička zglobna platforma -kombinirano vozilo (voda,pjena,prah) -auto ljestve -vozilo za gašenje vodom i pjenom -vozilo za gašenje šuma i raslinja - uskočni jastuk,spusnica,mehaničke ljestve, naprtnjače,crijeva,aparata za zaštitu disajnih organa	- Gradonačelnik - Načelnik Odjela za organizaciju, pravne poslove, opću upravu, civilnu zaštitu i vatrogastvo - Služba civilne zaštite i vatrogastva - Profesionalna vatrogasna postrojba Grada,
3.	Nabavka osobne i kolektivne zaštitne opreme vatrogasaca kao i odijela za zaštitu od kemikalija i RKB zaštitu	
4.	Mjere za dogradnju sustava veza	
5.	Redovito osiguranje profesionalnih vatrogasaca i sistematski pregledi	
Način financiranja –vatrogasni doprinosi i Proračun		

VII-PREGLED OČEKIVANIH TROŠKOVA SA IZVORIMA FINANCIRANJA

1.Financiranje Programa razvoja

Prvi sustavni odgovor financiranja sustava zaštite i spašavanja od prirodnih i drugih nesreća sadržan je u Zakonu o zaštiti i spašavanju u kome su definirani izvori koji služe za namicanje financijskih sredstava potrebnih za financiranje zaštite i spašavanja od prirodnih nepogoda i drugih nesreća. Prema članku 179. Zakona o zaštiti i spašavanju, financiranje se ostvaruje iz sljedećih izvora:

- Proračuna Federacije BiH, županija i općina/grad;
- sredstva pravnih osoba;
- osiguranja;
- dragovoljni priloz;
- međunarodna pomoć / donacije;
- drugi izvori utvrđeni ovim i drugim zakonom.

U članku 180. Zakona o zaštiti i spašavanju propisana je posebna naknada za financiranje zadataka u oblasti zaštite i spašavanja. Naknada je utvrđena u visini 0,5 % na zbirni iznos od neto plaća svih zaposlenika.

Ta sredstva, zajedno sa sredstvima koja se trebaju osigurati u proračunu Federacije BiH, županija i općina/gradova prema odredbi članka 179. točka 1. Zakona o zaštiti i spašavanju, temeljna su sredstva za financiranje potreba u zaštiti i spašavanju.

Prema „Pravilniku o načinu uplate, pripadnosti i raspodjele javnih prihoda u F BiH „Službene novine FBiH 54/20,od ukupno ostvarenih prihoda od naknada iz oblasti civilne zaštite 60 % pripada gradu gdje su ta sredstva ostvarena i služe isključivo za namjene iz članka 184. točke 2), do 7) Zakona o zaštiti i spašavanju. Prema odredbi ovog članka sredstva posebne naknade služe isključivo za sljedeće namjene:

- 2) pripremanje, opremanje, financiranje i obuku općinskih stožera civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja, operativnog centra i jedinica civilne zaštite koje organizira grad i povjerenika civilne zaštite grada, kao i troškove koji nastanu tijekom njihovog sudjelovanja u provođenju mjera zaštite i spašavanja po naređenju gradskog stožera civilne zaštite;
- 3) opremanje pravnih osoba, u dijelu kada postavljeni zadaci tim osobama nadilaze njihove materijalne mogućnosti
- 4) prilagođavanje i održavanje drugih zaštitnih objekata potrebama sklanjanja ljudi i materijalnih dobara.
- 5) nabavku i održavanje sustava za uzbunjivanje stanovništva;
- 6) saniranje dijela šteta nastalih prirodnom i drugom nesrećom, u skladu sa svojim materijalnim mogućnostima;
- 7) prema potrebi, pružanje financijske podrške drugim općinama, a naročito za opremanje i obuku stožera civilne zaštite, službi zaštite i spašavanja, jedinica civilne zaštite, operativnih centara civilne zaštite i pomoć u saniranju posljedica prirodnih nepogoda i drugih nesreća ,

mogu se koristiti za udruživanje sredstava posebne naknade sa općinama, županijama i Federacijom, u zajedničkim projektima razvoja sustava zaštite i spašavanja;

1.1. Planiranje financijskih sredstava za financiranje zaštite i spašavanja

Tablica Projekcija prihoda za period 2022 – 2028 godine

Vrsta prihoda	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	UKUPNO
1. Posebna naknada za ZIS od nepogoda	1.395,800	1.405,800	1.415,800	1.425,800	1.435,800	1.445,800	1.455,800	9.980,600

Sredstva iz prethodne tabele koja ostanu na pod-računu neiskorištena na kraju fiskalne godine prenose se u narednu godinu i tijekom naredne godine stavljaju na raspolaganje za namjene sukladno s Zakonom, na način da se povećavaju prihodi i rashodi u tekućem proračunu.

Radi stvaranja pretpostavki za planiranje razvoja zaštite i spašavanja na realnim projekcijama prihoda po članku 180. Zakona, transparentnog izvršenja proračuna po ovim stavkama na svim razinama vlasti, potrebno je primijeniti «Odluku o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih po osnovu posebnog poreza za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća».

U točki V stavak (1) Odluke o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih temeljem posebne naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nesreća („Službene novine Federacije Bosne i Hercegovine“, broj: 04/12 i 80/13), stoji da se korištenje sredstava posebne naknade, vrši temeljem godišnjeg plana korištenja sredstava posebne naknade.

Za financiranje preventivnih mjera iz članka 184. stavak 2), pored 20% sredstava koja se prikupе u tijeku proračunske godine, može se koristiti i 20 % od neutrošenih sredstava iz prethodnih godina.

U cilju jačanja sustava zaštite i spašavanja i namjenskog trošenja sredstava posebne naknade, u slučaju kad postoje očiti i adekvatno dokumentirani razlozi, može se vršiti međusobna preraspodjela procenata utvrđenih pod točkama „izdaci za materijal i usluge CZ troškovi funkcioniranja službe i stožera“, „izdaci za gorivo“ i „ostale usluge CZ“, između ovih točaka, kao i na točku „Žurne mjere i saniranje posljedica“, na način da se povećaju sredstva na poziciji koja je u tekućoj godini prioritet, a da se istovremeno smanje sredstva na drugim pozicijama, osim sredstava u iznosu od 40 % tekućeg priliva koja se obvezno planiraju za namjene iz točke „Žurne mjere i saniranje posljedica“.

Ovaj način preraspodjele utvrđen je i u točki XI Odluke.

Projekcija rashoda posebne naknade za zaštitu i spašavanje za period 2022.- 2028. godine, sukladno Odluci o uvjetima i načinu korištenja sredstava ostvarenih na temelju posebne

Grada Mostara

naknade za zaštitu od prirodnih i drugih nepogoda i Godišnjem planu korištenja sredstava posebne naknade.

Tablica- Projekcija rashoda za period 2022 – 2028 godine

Vrsta rashoda	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	UKUPNO
Izdaci za materijal i usluge CZ troškovi funkcioniranja službe, stožera, gorivo, tekuće održavanje i ostale komunalne usluge	360.800,0	364.000,0	367.200,0	370.400,0	373.600,0	376.800,0	380.000,0	2.592.800,00
Usluge obrazovanja i stručnog usavršavanja, rada povjerenstva za procjenu štete i stožera	140.000,0	141.500,0	143.000,0	144.500,0	146.000,0	147.500,0	149.000,0	1.011.500,00
Grant neprofitnim organizacijama i pojedincima i drugim razinama vlasti iz sred CZ za elementarne nepogode,	145.000,0	146.500,0	148.000,0	149.500,0	151.000,0	152.500,0	154.000,0	1.046.500,00
Subvencije javnim poduzećima	300.000,0	301.000,0	302.000,0	303.000,0	304.000,0	305.000,0	306.000,0	2.121.000,00
Sredstva posebne naknade za interventne mjere ZIS	250.000,0	251.800,0	253.600,0	255.400,0	257.200,0	259.000,0	260.800,0	1.787.800,00
Nabavka opreme CZ	200.000,0	201.000,0	202.000,0	203.000,0	204.000,0	205.000,0	206.000,0	1.421.000,00
Ukupno:	1.395.800	1.405.800	1.415.800	1.425.800	1.435.800	1.445.800	1.455.800	9.980.600,00

Grad može dio sredstava iz članka 180. stavak 4. Zakona koja pripadaju gradu izuzetno koristiti za financiranje preventivnih mjera zaštite i spašavanja pod uvjetom da je dio sredstava za te namjene osiguran u proračunu Grada i ako su preventivne mjere utvrđene u Programu razvoja, s tim da ta sredstva ne mogu biti veća od 20% sredstava koja se prikupe u tijekom proračunske godine.

1.2. Planiranje financijskih sredstava za vatrogasnu djelatnost

Što se tiče financiranja vatrogastva, prema navedenim odredbama Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva:

- temeljni način za financiranje vatrogastva je proračunsko financiranje,
- dodatni način za financiranje vatrogastva jeste financiranje iz posebnog izvora –sredstva naknade.

Člankom 137. Zakona utvrđeno je da:

- Društva za osiguranje i druge pravne osobe koje se bave osiguranjem imovine pravnih i fizičkih osoba, dužna su izdvajati financijska sredstva iz premije osiguranja imovine od požara i prirodnih sila u iznosu od 6%, a 1% sredstava od naplaćene funkcionalne premije osiguranja, koja se odnosi na osiguranje motornih vozila.

Prema „Pravilniku o načinu uplate, pripadnosti i raspodjele javnih prihoda u F BiH „Službene novine F BiH 54/20, prihod za financiranje vatrogasne djelatnosti raspoređuje se u omjeru: 10% iznosa na račun proračuna Federacije, 20% iznosa na račun proračuna županija i 70% iznosa na račun proračuna jedinica lokalne samouprave.

Prikupljena sredstva po članku 137. Zakona o zaštiti od požara i vatrogastvu mogu se koristiti samo za nabavu vatrogasne opreme, tehničkih i drugih sredstava za vatrogasne postrojbe, stručno obučavanje i osposobljavanje vatrogasaca i održavanje opreme i vatrogasnih sredstava, te investicionu izgradnju i opremanje objekata za potrebe vatrogasnih postrojbi.

Od donošenja Zakona a zbog različitog tumačenja i nedovoljne preciznosti, u praksi se veoma malo ili nimalo implementirala odredba članka 137. Zakona tj. Prikupljanje dodatnih sredstava za financiranje vatrogastva na predviđenim posebnim transakcijskim računima Federacije, Županije, grada i općina. Iz navedenog proizlazi da su ta sredstva mala i nedovoljna za financiranje oblasti vatrogastva .

Sukladno članku 14. stavak 1. točka 7., te članku 135. stavak 1. točke 1. i 3. Zakona, između ostalog, utvrđena je obveza Županije u pružanju materijalne pomoći Gradu za financiranje vatrogasnih postrojbi koje utemeljuje Grad.

Financiranje zaštite od požara ,prema članku 131. stav 1. Zakona, utvrđen je princip da svaki subjekt (pravna osoba, državno tijelo i druga institucija) planira i osigurava potrebna financijska sredstva iz vlastitih izvora. Taj princip je predviđen zbog toga što se ovdje radi o zaštiti od požara građevina / objekata, prostora i uposlenih osoba koja pripadaju subjektu (pravnoj osobi, tijelu, instituciji). U suštini, ovdje se radi o vlastitoj zaštiti tih subjekata od požara, pa ti subjekti moraju osigurati vlastita sredstva za financiranje te zaštite

VIII-ZADACI I NAČIN REALIZACIJE ZADATAKA UTVRĐENIH U PROGRAMU

RAZVOJ ZIS VIŠE RAZINE i STRATEGIJE RAZVOJA GRADA MOSTARA

U Programom razvoja zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća u HNŽ za period 2018.-2024. godina, utvrđena je obveza za Grad, da svoj program razvoja i plan zaštite i spašavanja uskladi s Županijskim programom razvoja zaštite i spašavanja. U tabelama koje slijede dat je prikaz navedenih obveza koje će biti uključene u Program razvoja Grada.

Strateški cilj 1. Izgradnja i jačanje sustava zaštite i spašavanja sukladno s preporukama i direktivama Europske unije

Oblast zaštite i spašavanja			
PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI
1	2	3	4
1. Izgraditi sustave ranog upozoravanja koji pružaju relevantne informacije pojedincima, zajednicama i različitim sektorima	1.1. Uvođenje Jedinstvenog europskog broja za hitne situacije 112	Reorganizacija i komunikacijsko uvezivanje postojećeg Operativnog centra FUCZ sa županijskim operativnim centrima civilne zaštite s područja FBiH	U cilju osposobljavanja Operativnog centra FBiH sukladno s direktivama EU za postojanje jedinstvenog telefonskog broja za hitne slučajeve
	1.2. Sustav ranog upozoravanja	Podrška uspostavi sustava za rano uzbunjivanje na bazi procjene rizika i izrađenih planova	Daljnja uspostava sustava ranog upozoravanja
NOSITELJ AKTIVNOSTI	ODGOVORNI ZA IMPLEMENTACIJU	IZVOR FINANCIRANJA	CILJANE GRUPE KORISNICI
5	6	7	8
Federalna uprava civilne zaštite	Federalna uprava CZ, županijske uprave civilne zaštite, gradske službe civilne zaštite	Proračuni svih razina vlasti, Financijska podrška kroz međunarodne mehanizme i projekte	Uveden jedinstveni europski broj za žurne situacije-112 u BiH, što je bitan preduvjet za efikasno djelovanje i pomoć građanima
Razvoj kapaciteta za upravljanje rizicima od katastrofa			
PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI
1	2	3	4
2. Izgradnja i razvoj kapaciteta za upravljanje i provođenje nadzora u oblasti zaštite i spaš.	2.3. Nastavak aktivnosti na stručnom obučavanju i opremanju formiranih službi zaš. i spašavanja i post. na svim razinama	Opremanjem i obučavanjem unaprediti operativnu sposobnost Službi zaštite i spašavanja i postrojbi	U cilju osiguravanja uvjeta za efikasno djelovanje na zaštiti i spašavanju ljudi i materi. dobara u slučaju pojave katastrofa
NOSITELJ AKTIVNOSTI	ODGOVORNI ZA IMPLEMENTACIJU	IZVOR FINANCIRANJA	CILJANE GRUPE KORISNICI
5	6	7	8
FUCZ, županijske uprave civilne zaštite, gradske službe civilne zaštite	FUCZ, županijske uprave civilne zaštite, gradske službe civilne zaštite	Namjenska sredstva sukladno s Zakonom	

Strateški ciljevi 2 i 3 -Jačanje zaštite od požara i vatrogastva kao dijela jedinstvenog sustava zaštite i spašavanja

preventivna zaštite od požara			
PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI
1	2	3	4
1.Izgradnja i razvoj normativno pravnog okvira u oblasti zaštite od požara i vatrogastva	1.1.Unapređenje Zakonske regulative	Donošenje izmjena i dopuna Zakona o zaštiti od požara i vatrogastva	Usklađivanje s propisima i smjericama EU, međunarodnim i drugim standardima iz ove oblasti, posebno po pitanjima izrade planskih dokumenata, upravljanje rizikom, razvoj kapaciteta za suprotstavljanje /borbu protiv požara ,
		Izmjene i dopune pod zakonskih propisa, posebno propisa kojima se bliže regulira izrada planskih dokumenata	Stvaranje uvjeta za dobivanje planskih dokumenata (procjena ugroženosti, plana zaštite od požara), sukladno s smjericama EU po pitanju identifikacije, analize i procjene rizika, izrade scenarija i mapiranja rizika
NOSITELJ AKTIVNOSTI	ODGOVRNI ZA IMPLEMENTACIJU	IZVOR FINANCIRANJA	CILJANE GRUPE KORISNICI
5	6	7	8
Radna skupina koju na prijedlog FUCZ imenuje Vlada FBiH	FUCZ, županijske uprave civilne zaštite, službe civilne zaštite općina/grada	Proračun FBiH	Nositelji zaštite od požara na području FBiH tj. svi subjekti koji su obvezni organizirati i provoditi zaš. od požara u svojim objektima i prostorima (pravne osobe, državna tijela i druge institucije i građani), odnosno vlasnici i korisnici
preventivna zaštite od požara			
PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI
1	2	3	4
4.Izgradnja i razvoj Preventivne zaštite od požara	4.4.Izgradnja svijesti kod građana na postojanje rizika od požara na svim mjestima gdje žive, borave ili rade, kao i po pitanju razumijevanja rizika i požarnih opasnosti, te provođenje obuka iz oblasti zaštite od požara	Provođenje aktivnosti za podizanje javne svijesti putem medija, tiskanjem letaka i na druge načine. Provođenje obuka iz oblasti zaštite od požara za zaposlenike u pravnim osobama, državnim tijelima i drugim institucijama	Unaprijediti provođenje preventivnih mjera zaštite od požara svakog pojedinca i obučiti ih u rukovanju opremom i sredstvima za početno gašenje požar
		Donošenje pod zakonskog propisa kojim se bliže određuje spaljivanje otpada na otvorenom prostoru i nadzor na obavljanjem ovih aktivnosti	Izgradnja svijesti kod građana o opasnostima izazivanja požara kod upotrebe vatre na otvorenom prostoru
NOSITELJ AKTIVNOSTI	ODGOVRNI ZA IMPLEMENTACIJU	IZVOR FINANCIRANJA	CILJANE GRUPE KORISNICI
5	6	7	8
FUCZ i županijska uprava CZ. Pravne osobe registrirane za obavljanje poslova iz oblasti zaštite od požara. CZ grada u suradnji s županijskim šumsko gospodarskim društvima	FUCZ i županijska uprava CZ. Pravne osobe registrirane za obavljanje poslova iz oblasti zaštite od požara. CZ grada u suradnji s Županijskim šumsko gospodarskim društvima	Proračun F BiH, Županije, Grada	Građani

Oblast vatrogastva

Oblast vatrogastva			
PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI
1	2	3	4
1. Izgradnja postojećih i razvoj novih kapaciteta/resursa za suprotstavljanje-borbu protiv požara	1.2. Materijalno-tehničko Opremanje vatrogasnih postrojbi	Sačiniti plan materijalno-tehničkog Opremanja PVP-a u gradu, sa izvorima mogućeg financiranja nabavki ili doniranja vatrogasnih vozila ili druge opreme	Utvrđiti koje DVP-e u Gradu su najmanje opremljene, te sačiniti listu prioriteta i utvrditi mogućnosti da se tim postrojbama pruži financijska pomoć ili donira minimum potrebnih vatrogasnih vozila, opreme i sredstava
		Sačiniti plan materijalno-tehničkog Opremanja- DVP-a , sa izvorima mogućeg financiranja nabavki ili doniranja vatrogasnih vozila ili druge opreme	
NOSITELJ	ODGOVRNI ZA	IZVOR	CILJANE GRUPE
5	6	7	8
Gradske službe za CZ, županijska uprave CZ u suradnji s FUCZ	gradonačelnik, vlada županije u suradnji s Vladom FBiH	Proračun županija, općina/grada i financijska sredstva posebne namjene za vatrogastvo	gradonačelnici, gradske službe civilne zaštite, županijske uprave CZ
Oblast vatrogastva			
PROGRAM	PROJEKAT	NAZIV AKTIVNOSTI	CILJ AKTIVNOSTI
1	2	3	4
1. Izgradnja postojećih i razvoj novih kapaciteta/resursa za suprotstavljanje-borbu protiv požara	1.3. Razvoj postojećih i izgradnja novih kapaciteta/resursa komunikaciono –informacijske podrške stožerima civilne zaštite koji rukovode akcijama gašenja požara.	Provesti aktivnosti na opremanju operativnih centara CZ, organizacijskom i kadrovskom jačanju tih centara	Unaprijediti rad operativnih centara civilne zaštite na svim razinama
	1.4. Uspostavljanje jedinstvenog Informacijskog sustava u oblasti zaštite od požara i vatrogastva u okviru operativnih centara civilne zaštite općine/ grada, županija i FBiH	Objediniti operativne centre Vatrogasnih postrojbi s Operativnim centrima civilne zaštite	Uspostaviti provođenje statističkih istraživanja u navedenim oblastima za područje općine/ grada, županija
NOSITELJ AKTIVNOSTI	ODGOVRNI ZA IMPLEMENTACIJU	IZVOR FINANCIRANJA	CILJANE GRUPE KORISNICI
5	6	7	8
Gradske službe za civilnu zaštitu, Županijske uprave CZ u suradnji s FUCZ	Općinske/ gradske službe za civilnu zaštitu, županijske uprave civilne zaštite u suradnji s FUCZ	financijska sredstva posebne namjene za vatrogastvo Proračun županija, općina/ grada i FBiH	Općinski/ gradski stožeri CZ, županijski stožeri CZ u suradnji s Federalnim stožerom CZ

Zadaci utvrđeni u Strategiji razvoja Grada Mostara za period 2022.-2027. godine

Veza sa strateškim ciljem	2-Otvoren, siguran, pametan i kreativan Grad Mostar
Naziv mjere	2.2.3. Stvaranje uvjeta za veću sigurnost građana
Cilj mjere	Aktivnosti mjere
Prema podacima dostavljenim od strane policijske uprave Mostar ukupan broj kaznenih djela u Gradu Mostaru u posljednjih pet godina je u padu, te je također i broj prijavljenih počinitelja u padu. Postotak ukupne rasvijetljenosti kaznenih djela je oko 55%. Međutim, prema podacima iz informacije Ministarstva unutarnjih poslova HNŽ/K o stanju sigurnosti u Gradu Mostaru za prva četiri mjeseca 2021. godine vidljiv je rast ukupnih kaznenih djela za isto razdoblje u 2020. godini za 18,26%. U segmentu javnog reda i mira broj evidentiranih i procesuiranih prekršaja u prva četiri mjeseca 2021. godine u odnosu na isto razdoblje 2020. godine je veći za 363%, odnosno u prva četiri mjeseca 2021. bilo je 750 evidentiranih i procesuiranih prekršaja dok je u istom razdoblju 2020. godine bilo 162. Cilj ove mjere je utjecati na smanjenje pojave kaznenih djela i pojava remećenja javnog reda i mira u Gradu Mostaru i stvoriti mjesto ugodnog i sigurnog življenja	U okviru ove razvojne mjere potrebno je provesti sljedeće aktivnosti i projekte kako bi se ispunio cilj mjere: <ul style="list-style-type: none"> - Izrada Procjene ugroženosti područja Grada Mostara od prirodnih i drugih nesreća - Izrada Plana zaštite od poplava Grada Mostara - Razminiranje miniranih površina (Hum, Raštani, Kuti Livač, Rodoč) - Uspostavljanje aktivne suradnje i partnerstva sa službama spašavanja (gorske službe...) - Daljnji razvoj sustava video nadzora u Gradu - Uspostavljanje bolje koordinacije i suradnje sa MUP-om u cilju prevencije nasilja, pljački i ubojstava - Provedba kampanja u školama o štetnosti konzumiranja alkohola i opojnih droga - Provedba kampanja za prevenciju pojava remećenja javnog reda i mira i nasilja na ulicama - Izrada projektne dokumentacije u svrhu mapiranja gradskih područja koja su podložna klizištima te provedba projekta sanacije identificiranih područja - Izrada projektne dokumentacije u svrhu određivanja požarnih sektora u gradu Mostaru i požarnih putova - Nabava novih vatrogasnih vozila, opreme i povećanje broja interventnih timova
Period implementacije mjere	2022.-2027. godina
Nosioci mjere	Odjel za organizaciju, pravne poslove, opću upravu, civilnu zaštitu i vatrogastvo , Tajništvo Gradonačelnika, Udruge, Civilna zaštita, Gorske službe spašavanja, Vatrogasna društva
Ciljne grupe	Stanovništvo
PRORAČUNSKA sredstva (KM)	
1.500.000	

I X - ZAVRŠNI DIO

Zadužuje se Ured Gradonačelnika da prati realizaciju zadataka utvrđenih u Programu razvoja i u okviru ovlaštenja iz svoje nadležnosti osigura potpunu realizaciju ovog programa i da svake godine informira Gradsko vijeće Grada Mostara o ovim pitanjima i problemima koji postoje u provođenju Programa.

Gradski Odjeli i druga tijela gradske uprave dužna su, svaki u pitanjima iz svoje nadležnosti i oblasti za koju su utemeljeni, u svojim godišnjim programima rada planirati i izvršavati zadatke iz Programa razvoja koji su utvrđeni za oblast za koju su nadležna na način kako je to utvrđeno u Programu razvoja, uvažavajući da sredstava iz planiranih i utvrđenih izvora osiguravaju realizaciju navedenih strateških pravaca.

Služba civilne zaštite i vatrogastva Grada Mostara, kao stručno tijelo za oblast zaštite i spašavanja ljudi i materijalnih dobara od prirodnih i drugih nesreća i zaštite od požara i vatrogastva na razini Grada Mostara, ima obavezu da prati realizaciju Programa razvoja u okviru svojih ovlaštenja utvrđenih Zakonom.

Služba civilne zaštite i vatrogastva Grada Mostara koordinira aktivnosti gradskih službi i drugih tijela uprave na njihovom angažiranju u realizaciji zadataka utvrđenih u Programu razvoja, godišnje informira Gradonačelnika Grada Mostara o stanju realizacije Programa i problemima koji postoje u tim pitanjima.

Konkretna zadaća utvrđene u Programu razvoja izvršit će se u Planu zaštite i spašavanja Grada Mostara i Planu zaštite od požara.

Ovaj program stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Gradskom Službenom glasniku Grada Mostara“.